

Hvad först angick

pensionsstaten,

erinrade departementschefen om Kongl. Maj:ts, enligt finansdepartementet tillhandakommet protokollsutdrag, på *ecklesiastikdepartementets* föredragning den 21 sistlidne December fattade beslut (se **bil. I** vid detta prot. pag. 13) att till Riksdagen aflåta följande framställningar, nemligen:

[1.] att, på det vederbörande pensionärer i folkskolelärares pensionsinrättning, folkskolelärares enke- och pupillkassa samt lärarnes vid elementarläroverken enke- och pupillkassa må kunna få pensionerna kostnadsfritt sig tillsända, det såsom *bidrag till folkskolelärares pensionering* beviljade anslag, 357,427 kronor, må höjas till 359,773 kronor, eller med 2,346 kronor;

samt att af nämnda anslag må användas dels 1,000 kronor såsom missräkningspenningar åt den vid folkskolelärares pensionsinrättning anstälde kassör och bokhållare, dels 1,400 kronor till förhöjning af pensionsinrättningens anslag för extra biträden, renskrifning m. m.; samt

[2.] att det såsom *bidrag till pensionering af enkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m.* anvisade belopp, 68,816 kronor, må miuskas med 65 kronor till 68,751 kronor.

Departementschefen anförde härefter:

[3.] »Sedan genom nådiga brefvet den 17 September 1851 och Statskontorets derpå grundade kungörelse den 25 November samma år förordnats, att till *Vadstena krigsmanshuskassa* ingående hemmansräntor, kronotionde och åtskilliga andra inkomster, arrendeafgifter dock icke deribland inbegripna, skulle från och med år 1852 mot viss kontant ersättning till statsverket indragas, meddelades af Kammarkollegium den 22 Maj 1855 beslut om indragning till statsverket af krigsmanshuskassans årliga afgäld af fräsehemmanen ett mantal Öfvertorp N:o 2 Östergården i Bjälbo socken och Göstringes härad af Östergötlands län samt ett mantal N:o 3 Ryckelsby i Ekeby socken af nämnda härad och län.

Då emellertid, efter hvad sedermera blifvit utrönt, den afgäld, som af dessa hemmans innehafvare tillförene utgjorts till Vadstena krigsmanshuskassa, icke vore af den beskaffenhet, att stadgandena i Statskontorets nyssberörda kungörelse den 25 November 1851 derå egde tillämplighet, har Eders Kongl. Maj:t genom nådiga beslut den 1 Oktober 1886 och den 25 Februari 1887, med upphäfvande af Kammarkollegii nyssnämnda beslut, förklarar afgäldens indragning till statsverket böra återgå.

Ifrågavarande afgäld, utgörande för Öfvertorp N:o 2 Östergården 9 kronor 67 öre i penningar, 7,0875 kubikfot hvete och 72,45 kubikfot korn samt för Ryckelsby 7 kronor 53 öre i penningar, 7,0875 kubikfot hvete och 75,6 kubikfot korn, har, enligt hvad Statskontoret meddelat, i anledning af berörda nådiga beslut från och med år 1887 af hemmanens innehafvare utgjorts till krigsmanshuskassan. I följd häraf bör det för nämnda kassa å nionde hufvudtiteln uppförda anslag, 244,025 kronor, innefattande ersättning för till statsverket indragna, till kassan förut ingående hemmansräntor och tionde m. m., minskas med ett belopp motsvarande värdet, beräknadt enligt stadgade grunder, å den afgäld, hvars indragning till statsverket sålunda återgått. Enligt i Statskontoret verkställd beräkning uppgår detta värde till 385 kronor 30 öre, derföre afdrag i Statskontoret egt rum vid utanordnandet till kassan af nyssnämnda anslag för åren 1887 och 1888; och tillstyrker jag alltså efter samråd med chefen för landtförsvarsdepartementet, att Eders Kongl. Maj:t, i enlighet med hvad Statskontoret hemställt, måtte föreslå Riksdagen,

att anslaget till Vadstena krigsmanshuskassa, 244,025 kronor, måtte i riksstaten för år 1890 minskas med värdet af de till kassan återgångna afgälderna af hemmanen Öfverby N:o 2 Östergården och Ryckelsby, i jemnt krontal utgörande 385 kronor, till 243,640 kronor.

Om från den under rubriken bidrag till folkskolelärares pensionering föreslagna anslagsförhöjning	kronor	2,346: —
drages summan af de föreslagna nedsättningarna under anslagsrubriken bidrag till pensionering af enkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m. kronor		65: —
och å anslaget till Vadstena krigsmanshuskassa	„	385: —
	„	450: —
kommer förhöjningen å pensionsstaten att värda kronor		1,896: —
så att staten, för närvarande upptagen till	„	1,314,302: —
skulle komma att sluta på ett belopp af	kronor	<u>1,316,198: —</u>

Beträffande

indragningsstaten

erinrade departementschefen om Kongl. Maj:ts på nedannämnda departements föredragning förut fattade beslut om aflåtande till Riksdagen af följande framställningar, nemligen:

på *justitiedepartementets* föredragning:

(se **bil. 2** vid detta prot. pag. 19)

[4.] att Underofficeren vid kronoarbetscorpsen **Claes Adolf Emil Uggl**a må från och med månaden näst efter den, då han erhåller afsked från underofficersbefattningen vid kronoarbetsstationen å Tjurkö, under sin återstående lefnad å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 600 kronor;

Pension för Underofficeren vid kronoarbetscorpsen C. E. Uggl.

(se **bil. 3** vid detta prot. pag. 22)

[5.] att aflidne Direktören vid kronohäktet i Ystad **Carl Erik Thorssons** minderåriga barn **Erik Konrad, Anna Abrahamina, Signe Margot, Betty Hildur** och **Lilly Wilhelmina** må uppföras å allmänna indragningsstaten till åtjutande af ett årligt understöd af 60 kronor hvardera, att utgå från och med innevarande år intill dess de hvar för sig uppnått 18 år;

Understöd för aflidne Direktören vid kronohäktet i Ystad C. E. Thorssons minderåriga barn.

på *landtförvarsdepartementets* föredragning:

(se **bil. 4** vid detta prot. pag. 25)

[6.] att Löjtnanten vid Svea artilleriregemente **Herman Rudolf Liedholm** må från och med månaden näst efter den, uti hvilken afsked varder honom beviljadt, under sin återstående lifstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 1,000 kronor;

Pension för Löjtnanten H. R. Liedholm.

(se **bil. 5** vid detta prot. pag. 27)

[7.] att Sergeanten vid Jemtlands fältjägarecorps **Per Johan Wenzel Liljefelt** må från och med månaden näst efter den, uti hvilken afsked varder honom beviljadt, under sin återstående lifstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 510 kronor;

Pension för Sergeanten P. J. W. Liljefelt.

på *sjöförvarsdepartementets* föredragning:

(se **bil. 6** vid detta prot. pag. 30)

[8.] att Läraren vid navigationsskolan i Vestervik **Olof Offerman** må från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhåller afsked

Pension för Läraren O. Offerman.

från sin lärarebefattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,500 kronor;

på *civildepartementets* föredragning:

(se **bil. Sjette hufvudtiteln** pag. 18)

att Kamereraren i landtbruksakademien **Carl Selin** må berättigas att från och med år 1890 årligen under sin lifstid från allmänna indragningsstaten uppbära 1,050 kronor;

[9.]
*Kamereraren
C. Selins upp-
förande å
indragnings-
stat.*

(se **bil. 7** vid detta prot. pag. 33)

att Häradsskrifvaren i Norra Roslags fögderi af Stockholms län **Gustaf Fredrik Tranéus** må från och med månaden näst efter den, hvarunder han med pension från civilstatens pensionsinrättning erhåller afsked från häradsskrifvaretjensten, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta fyllnadspension till så stort belopp, att detta tillsammans med pensionen från nämnda inrättning kommer att utgöra 2,000 kronor, eller 800 kronor årligen;

[10.]
*Pension för
Häradsskrif-
varen G. F.
Tranéus.*

(se **bil. 7** vid detta prot. pag. 35)

att Landskontoristen i Vesterbottens län **Georg Gustaf Lundmark** må från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked från landskontoristtjensten varder honom beviljad, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,000 kronor;

[11.]
*Pension för
Landskonto-
risten G. G.
Lundmark.*

(se **bil. 7** vid detta prot. pag. 38)

att Landskontoristen i Hallands län **Anders Petter Hansson** må från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked från landskontoristtjensten varder honom beviljad, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta pension till så stort belopp, att detta tillsammans med det understöd från Civilstatens pensionsinrättning, hvartill han är berättigad, kommer att uppgå till 700 kronor, eller 475 kronor årligen;

[12.]
*Pension för
Landskonto-
risten A. P.
Hansson.*

(se **bil. 7** vid detta prot. pag. 39)

att Kommissionslandtmätaren i Elfsborgs län **Otto Fredrik Beckmarck** må från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhåller afsked från tjensten, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta pension till så stort belopp, att detta tillhopa med det understöd från Civilstatens pensionsinrättning, hvartill han är berättigad, kommer att uppgå till 1,350 kronor, eller 900 kronor årligen;

[13.]
*Pension för
Kommissi-
onslandt-
mätaren O.
F. Beck-
marck.*

[14.] (se **bil. 7** vid detta prot. pag. 41)

*Pension för
Storskiftes-
landtmätar-
en E. T.
Didrikson
samt Afvit-
tringslandt-
mätarne C.
W. Holm-
ström och M.
Alsterlund.*

att en hvar af nedannämnde vid storskiftes- och afvittringsverken anställde tjenstemän må, dock med vilkor att rätt till pension såsom kommissionslandtmätare ej må honom tillkomma, från och med månaden näst efter den, hvarunder han, i följd deraf att hans befattning vid storskiftes- eller afvittringsverket blifver öfverflödig, erhåller afsked från nämnda verk, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till följande belopp:

a) Storskifteslandtmätaren i Kopparbergs län Edvin Theofil Didrikson	kronor 2,000: —
b) Afvittringslandtmätaren i Norrbottens län Claes Wilhelm Holmström	„ 2,000: —
och c) Afvittringslandtmätaren i sistnämnda län Magnus Alsterlund	„ 1,600: —

[15.] (se **bil. 7** vid detta prot. pag. 46)

*Pension för
Distrikts-
ingenjören
H. E. Lund-
borgs enka.*

att Distriktsingenjören vid statens jernvägsbyggnader, Majoren vid Väg- och vattenbyggnadscorpsen m. m. Herman Emanuel Lundborgs enka **Maria Wilhelmina Lundborg**, född Löhman, må, så länge hon förblifver enka, från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension till belopp af 600 kronor att utgå från och med 1889 års ingång;

[16.] (se **bil. 7** vid detta prot. pag. 47)

*Pension för
Förste Aktua-
rien J. A. C.
Hellstenius'
enka.*

att Förste Aktuarien i Statistiska Centralbyrån, Filosofie Doktor John August Constantin Hellstenius' enka **Hilda Sofia Charlotta Hellstenius**, född Carlson, må, så länge hon förblifver enka, från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension till belopp af 400 kronor att utgå från och med ingången af år 1889;

[17.] (se **bil. 8** vid detta prot. pag. 50)

*Pension för
Materialvak-
ten C. M.
Carlson.*

att Materialvakten vid statens jernvägsbyggnader **Carl M. Carlson** må från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigas från anställning vid statens jernvägsbyggnader, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 500 kronor;

[18] på *ecklesiastikdepartementets* föredragning:

*Pension för
Seminarie-
läraren C. J.
Dahlberg.*

(se **bil. 9** vid detta prot. pag. 52)
att Läraren i trädgårdsskötsel vid folkskolelärareseminariet i Linköping **Carl Johan Dahlberg** må från och med månaden näst efter den,

i hvilken afsked från nämnda befattning honom beviljas, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,000 kronor;

(se bil. 9 vid detta prot. pag. 54)

att Mediko-filosofie kandidaten **Johan Adolf Wilhelm Hägerstrand** må från och med 1889 års början under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 600 kronor;

[19.]
Pension för
Med. fil. kan-
didaten J. A.
W. Hager-
strand.

(se bil. 9 vid detta prot. pag. 55)

att Vaktmästaren vid Chalmers' tekniska läroanstalt i Göteborg **Anders Alexander Andersson** må från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhåller afsked från sin befattning, å allmänna indragningsstaten åtnjuta pension till belopp af 500 kronor årligen;

[20.]
Pension
för Vakt-
mästaren A.
A. Anders-
son.

(se bil. 9 vid detta prot. pag. 56)

att å allmänna indragningsstaten må för år 1890 anvisas ett anslag af 10,000 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna godt meddela, användas till understöd af högst 250 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka oförvitligen skött sin tjänst, men derifrån erhållit afsked före år 1867.

[21.]
Understöd åt
äldre behöf-
vande folk-
skolelärare.

Departementschefen Friherre von Essen anförde härefter:

»Å extra stat under sjunde hufvudtiteln finnes för innevarande likasom för flere föregående år för genomförande af Statskontorets nya organisation anvisadt ett belopp af 5,400 kronor, hvilket anslag genom nådiga brefvet den 7 December 1888 fördelats mellan vissa tjänstemän på Statskontorets gamla stat på följande sätt, nemligen:

Bokhållaren Fredrik Torén	kronor 2,200: —
Kammarskrifvaren Friherre Sten Gustaf Ludvig af Wetterstedt	„ 1,600: —
och Kammarskrifvaren Johan Elias Enoch Monthan	„ 1,600: —
	tillhopa kronor 5,400: —;

[22.]
Öfverflytt-
ning på in-
dragningssta-
ten af Bok-
hållaren P.
Torén. samt
Kammars-
skrifvarne
Friherre
S. G. L. af
Wetterstedt
och J. E. E.
Monthan.

varande desse tre tjänstemän, enligt nådiga brefvet den 22 December 1876, berättigade att såsom öfvertalige tjänstemän, under tjänstledighet från den 1 Januari 1877 tills vidare, kvarstå vid sina då å Statskontorets ordinarie stat innehafvande löner med rättighet att äfven under tjänstledigheten uppbära hela lönen; hvarjemte i sammanhang dermed bestämdes, att lönerna skulle utgå från det till genomförande af Statskontorets nya organisation anvisade extra anslag.

Dessförinnan hade Statskontoret uti underdånig skrifvelse den 18 December 1876, med förslag till nya stater för Statskontoret m. m., hemställt, att nyssnämnde tre tjänstemän, hvilka, jemte åtskilliga andre embets- och tjänstemän, hvarom nu ej är fråga, innehade till indragning afsedda tjänster eller för sjuklighet eller af annan anledning icke vore lämpliga att å nya staten bibehållas, måtte hos Riksdagen föreslås till uppförande med sina innehafvande löner å allmänna indragningsstaten. Med afseende å möjligheten af dessa tjänstemäns inkallande i tjänstgöring ansåg emellertid vid underdånig anmälan den 8 Januari 1877 af Statskontorets berörda skrifvelse Eders Kongl. Maj:ts deras öfverflyttande på allmänna indragningsstaten tills vidare icke böra ifrågakomma, och att till bestridande af lönerna anslag fortfarande borde äskas.

I underdånig skrifvelse den 6 sistlidne December har Statskontoret nu förnyat sin år 1876 gjorda framställning om ifrågavarande tre tjänstemäns öfverflyttande på allmänna indragningsstaten.

Rörande bemälde tjänstemän, som fortfarande åtnjuta tjänstledighet, inhemtas af handlingarne,

att Bokhållaren *Torén* född den 16 Mars 1820, inträdt i statens tjänst den 17 Maj 1844 och erhållit fullmakt å sin befattning den 24 September 1861;

att Kammarsskrifvaren Friherre af *Wetterstedt* född den 25 September 1817, inträdt i statens tjänst den 4 September 1837 och erhållit fullmakt å sin befattning den 28 Mars 1843; samt

att Kammarsskrifvaren *Monthan* född den 16 September 1826, inträdt i statens tjänst den 21 Juni 1852 och erhållit fullmakt å sin befattning den 9 Oktober 1861.

De ifrågavarande tjänstemännen hafva sålunda uppnått en ålder, *Torén* af mera än 68 år, Friherre af *Wetterstedt* af mera än 71 år och *Monthan* af öfver 62 år samt varit anstälde i statens tjänst, *Torén* mera än 44 år, Friherre af *Wetterstedt* öfver 51 år och *Monthan* mera än 36 år. Då deras inkallande i tjänstgöring numera icke lämpligen kunde ifrågasättas, har Statskontoret hemställt, att de måtte hos instundande Riksdag föreslås till uppförande med sina innehafvande löner å allmänna indragningsstaten, samt att förty det hittills å extra stat uppförda anslaget till genomförande af Statskontorets nya organisation icke vidare måtte äskas.

Som merbemälde tjänstemän numera uppnått den ålder, att, enligt hvad Statskontoret anmärkt, möjligheten af deras inkallande i tjänstgöring lärer få anses utesluten, torde hinder för deras af Statskontoret förordade öfverflyttning på allmänna indragningsstaten ej vidare före-

finnas, helst ingen ökad utgift för Statsverket derigenom uppkommer. Jag anser mig därför böra förorda bifall till Statskontorets förevarande framställning, dervid likväl, på sätt i andra dylika fall varit öfligt, torde böra stadgas det vilkor, att lönerna å allmänna indragningsstaten böra frånträdas, i den mån vederbörande tjänstemän kunna komma att uppbära annan lön å rikets stat; hemställande jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen:

att Bokhållaren Torén samt Kammar- och Krigskrifvarne Friherre af Wetterstedt och Monthan må å allmänna indragningsstaten öfverflyttas med rätt att derifrån årligen uppbära, Torén ett belopp af 2,200 kronor samt Friherre af Wetterstedt och Monthan hvardera ett belopp af 1,600 kronor, dock att, derest någondera af dem framdeles skulle vinna befordran till annan tjänst å rikets stat, det å indragningsstaten för honom uppförda anslag skall minskas med ett belopp, svarande mot den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

Hos Eders Kongl. Maj:t har förre Kamereraren vid de Kongl. teatrarne **Gustaf Fredrik Törner**, gjort underdånig framställning derom, att honom måtte för hans återstående lifstid beredas förmånen af pension från statsverket.

Enligt hvad af handlingarne inhemtas, inträdde Törner, som är född den 26 Maj 1821, i tjänstgöring å Kongl. teaterns kansli den 1 Februari 1842 samt befordrades den 13 Juli 1852 till kamererare och kassör derstädes, hvilken befattning han derefter oafbrutet innehafte, till dess densamma med utgången af spelåret 1887—1888 i sammanhang dermed, att de Kongl. teatrarne upplätos åt enskilde, indrogs. I sådan egenskap har Törner, som icke åtnjutit förmånen af fri bostad i något af de Kongl. teatrarne hus, uppburit i årlig lön, till utgången af år 1873 2,000 kronor och derefter 3,000 kronor.

Förutom berörda tjänst har Törner alltsedan år 1852 jemväl innehafte befattningen såsom kamererare vid de Kongl. teatrarne pensionsinrättning, i hvilken egenskap han uppburit årligt arvode med 375 kronor samt från år 1883 med 1,000 kronor; och har Direktionen öfver pensionsinrättningen, som på nådig befallning afgifvit underdånigt utlåtande äfver Törners förevarande framställning, vitsordat, att han med sällspord ordentlighet, nit, omsorg och skicklighet förvaltat sistberörda befattning. Tillika har Direktionen uti sitt omförmälda utlåtande yttrat, att, ehuru det icke egentligen tillkomme Direktionen att lemna något vitsord åt det sätt, hvarpå Törner skött sin förnämsta och huf-

[23.]
Pension för
förre Kamereraren
vid de Kongl.
teatrarne
G. F. Törner.

vudsakligaste befattning såsom kamererare och kassör vid de Kongl. teatrarne, Direktionen likväl, då den myndighet, hvarunder Törner i sådan egenskap lydt, eller Kongl. Teaterdirektionen, icke vidare funnes till, ansett sig icke böra undertrycka ett uttalande derom, hurusom bland dem, som varit i tillfälle följa Törners verksamhet vid de Kongl. teatrarne, icke funnes mera än ett omdöme derom, att denna, mycket arbete och ordningssinne kräfvande verksamhet utöfvats på ett sätt, som i fullaste mått förtjenade enahanda vitsord, som det Direktionen afgifvit rörande Törners verksamhet vid pensionsinrättningen. Med anledning häraf har Direktionen på det varmaste tillönskat framgång åt Törners förevarande ansökning.

Slutligen har Törner, likaledes allt sedan år 1852, utan någon som helst godtgörelse förvaltad den jemlikt nådigt bref den 12 Oktober 1888 under pensionsinrättningens Direktion numera stälda »Kongl. teatrarne arbetares och betjentes sjuk- och begravningskassa»; och torde det tillåtas mig att till upplysning om det förtjenstfulla sätt, hvarpå Törner vårdat sistnämnda kassas angelägenheter, framhålla, hurusom vid Direktionens sammanträde den 29 nästlidna November, Direktionens ordförande, enligt hvad det vid sammanträdet förda protokoll gifver vid handen, sedan de till sjuk- och begravningskassan hörande handlingar och fonder till Direktionen öfverlemnats, till Törner framburit den synnerliga erkänsla och förbindelse, hvari såväl pensionsinrättningen som den Kongl. teaterinstitutionen stode till Törner, som under mera än 36 år med den honom städse utmärkaende ordning, nit och skicklighet förvaltad denna kassa och det med ett så framgångsrikt resultat, att kassans fonder, som vid Törners tillträde af förvaltningen utgjorde allenast 19,771 kronor, af honom aflemnats med det betydande beloppet af 79,874 kronor 48 öre.

Af det nu anförda täcktes Eders Kongl. Maj:t finna, att Törner, som mera än 46 år varit anställd i de Kongl. teatrarne tjänst och under 36 år af denna tid såsom redogörare omhänderhaft den omfattande uppbörden och redovisningen vid de Kongl. teatrarne, på ett synnerligen väl vitsordadt sätt förvaltad denna ansvarsfulla befattning. Då härtill kommer, att Törner tillika under en lång följd af år på ett oegennyttigt och framgångsrikt sätt vårdat de för teaterpersonalens pensionering inrättade kassor och jemväl derigenom gagnat Kongl. teaterinstitutionen, anser jag Törner, då han nu vid fyllda 67 års ålder från ifrågavarande kamererarebefattning afträdt, vara förtjent af årlig pension från statsverket, hvilken pension lämpligen torde böra bestämmas till ett belopp, motsvarande två tredjedelar af hvad Törner såsom kamererare under de senare åren i aflöning uppburit eller 2,000 kronor.

Som emellertid, efter det på grund af nådigt beslut den 25 Juni nästlidet år Kongl. stora teatern på ett år räknadt från och med den 1 påföljande Juli upplåtits åt Hofkapellmästaren Conrad Nordqvist för uppförande af operor och andra musikverk, Törner vid detta operaföretag vunnit anställning såsom kamererare, torde pensionen lämpligen böra bestämmas att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder Törner fråutträdit sistberörda befattning.

På grund häraf och med tillkännagifvande, att Törner, såsom förutvarande revisor i Kammarrätten, från Civilstatens pensionsinrättning uppbär en årlig pension af 800 kronor, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att förre Kamereraren vid de Kongl. teatrarne Gustaf Fredrik Törner må från och med månaden näst efter den, hvarunder han frånträder anställning vid Kongl. Operan, under sin återstående lifstid uppbära en årlig pension från allmänna indragningsstaten af 2,000 kronor.

Då, enligt hvad Statskontoret upplyst, riksmarkegångspriset å spannmål åren 1886—1888 utgjort i medeltal 1 krona 64 öre kubikfoten, motsvarande 10 kronor 33 öre för tunnans, eller 17 öre under det värde, 10 kronor 50 öre för tunnans, hvartill spanmålen vid 1840—41 års statsreglering beräknades, kommer följaktligen någon förhöjning i detta pris icke att utgå under år 1890 till sterbhus efter dem, hvilka före vidtagande af nämnda statsreglering grundlagt rätt till begrafningshjälp.

Priset å den i äldre lön ingående spannmål.

Statskontoret har anmält, att utgifterna från det under allmänna indragningsstaten uppförda anslag till »ersättning för indragen indelning m. m. på förslag», 6,400 kronor, till följd af pensionstagares med fleres afgang betydligt minskats, så att desamma enligt 1887 års rikshufvudbok samt efter iakttagande af under år 1888 inträffade förändringar numera uppgå till endast 574 kronor 71 öre. Med afseende härå torde anslaget hädanefter böra uppföras med ett i jernadt tal till 600 kronor nedsatt belopp.

[24.]
Anslaget till allmänna indragningsstaten.

Beträffande beloppet af förslaganslaget till allmänna indragningsstaten har jag i öfrigt ej annan ändring att föreslå, än att, för vinnande af jemn slutsumma å de ordinarie anslagen under hufvudtiteln, det kontanta anslaget till nämnda stat må höjas med 504 kronor eller från 1,599,698 kronor till 1,600,202 kronor, då, med inberäkning af den under anslaget ingående ersättning för indragen indelning m. m.,

nyss föreslagen till 600 kronor, anslagets slutsumma blir	kronor 1,600,802: —
Lägges härtill anslaget till pensionsstaten	„ 1,316,198: —
skulle slutsumman af nionde hufvudtitelns <i>ordina-</i> <i>rie anslag</i> för år 1890 blifva	kronor 2,917,000: —

Extra anslag.

[25.]
Kreditiv för
uppehållande
af arméns
pensionskas-
sas egen pen-
sionering.

Beträffande extra anslag under denna hufvudtitel bör vid statsverkspropositionens affattande iakttagas Eders Kongl. Maj:ts den 12 sistlidne Oktober på föredragning af *landtförsvarsdepartementet* (se **bil. 10** vid detta prot. pag. 58) fattade beslut att föreslå Riksdagen att å extra stat för år 1890 anvisa ett kreditiv af 1,375,000 kronor att användas *dels* till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med nu fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsafgifterna, och *dels* till fyllnadspensioner i enlighet med de af Riksdagen godkända grunder för sådana pensioners utgående;

äfvensom medgifva, att hvad af de till pensioneringen under år 1889 anslagna medel kan blifva oanvänt må för det kommande årets pensionering användas».

Hvad departementschefen sålunda rörande nionde hufvudtiteln hemställt biträdtes af Statsrådets öfriga ledamöter och blef af Hans Maj:t Konungen i nåder gilladt och godkänt; och behagade Hans Maj:t Konungen, på Statsrådets tillstyrkande, härjemte förordna, att nu anmälda, för statsregleringen erforderliga handlingar skulle tillställas Riksdagens statsutskott.

Ex protocollo:

G. Wilh. Smerling.

*Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 21
December 1888.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
EHRENSVÄRD,
Statsråden: Herr LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
ÖRBOM,
Friherre ÅKERHELM.

Departementschefen, Statsrådet Wennerberg anförde härefter:

»I skrifvelse den 6 Juli 1887 har Riksdagen anhållit, att Eders Kongl. Maj:t, efter vederbörande myndigheters hörande, täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke sådana anordningar kunde träffas, att pensionerna från såväl folkskolelärares pensionsrättning som folkskolelärares enke- och pupillkassa blefve, utan kostnad för pensionstagarne, till dem utbetalade.

På nådig befallning har Direktionen öfver nämnda pensionsinrättning, som tillika förvaltar såväl folkskolelärares enke- och pupillkassa som elementarlärares enke- och pupillkassa, den 1 November 1887

[1, 2.]
*Förändradt
sätt för ut-
betalning af
pensioner
från folk-
skolelärares
pensions-
inrättning
m. m.*

afgifvit yttrande i detta ärende och dervid föreslagit, att i landsorten boende pensionstagare skulle, för vinnande af det ändamål, Riksdagen åsyftat, ega att, förutom såsom hittills å landtränterierna, utbekomma sina pensioner jemväl hos vederbörande magistrater och kronofogdar, samt tillika hemställt, att hvad som bestämdes rörande folkskolelärarnes pensionsinrättning samt enke- och pupillkassa äfven måtte komma att gälla den tredje af de utaf Direktionen förvaltade kassorna, elementarlärarnes enke- och pupillkassa.

Efter erhållen nådig remiss hafva samtliga Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande häröfver afgifvit underdåniga utlåtanden, i hvilka dels ett stort antal af dessa embetsmyndigheter mera eller mindre bestämdt uttalat sig mot förslaget, dels åtskilliga yrkat, att såsom vilkor för genomförande af Direktionens förslag måtte föreskrifvas, att för hvarje pensionsbetalningstermin skulle till länsstyrelsen öfversändas icke blott den summa, som skulle utbetalas inom länet, utan äfven uppgift å det belopp, som borde betalas till hvarje särskild pensionär, samt å stället, der betalningen skulle ske.

Med anledning af hvad länsstyrelserna anført har Direktionen blifvit ånyo hörd och den 16 sistlidne Oktober afgifvit förnyadt underdånigt utlåtande, och har Direktionen, på grund deraf att så många länsstyrelser yttrat sig mot förslaget, och de af några bland dem ifrågasatta vilkor skulle i tillämpningen komma att möta betydliga, af Direktionen närmare utvecklade svårigheter, ansett sig icke böra vidblifva sitt förenämnda förslag.

Vid sådant förhållande har Direktionen efter förnyadt öfvervägande af ärendet kommit till den åsigt, att hvad Riksdagen önskat möjligen skulle kunna vinnas derigenom, att pensionsutbetalningarne förlades helt och hållet till pensionsinrättningen, så att pensionstagare skulle ega att antingen sjelf eller genom ombud lyfta pensionsbeloppet hos inrättningen eller ock få detsamma sig under vissa vilkor med posten kostnadsfritt tillsändt under uppgifven adress i rekommenderadt eller assureradt tjenstebref, men att rättigheten för pensionstagarne att i landtränterierna utbekomma pensionerna borde samtidigt helt och hållet upphöra.

För att få pensionen med posten kostnadsfritt sig tillsänd skulle det åligga pensionstagare att i rekommenderadt bref till Direktionen insända dels pensionsbrevet för påteckning, så framt han ej föredroge att hafva detta i pensionsinrättningens förvar qvarliggande, dels behörigt prestbevis och dels qvitto å pensionsbeloppet.

Till ytterligare lättnad för såväl pensionstagarne som vederbörande presterskap skulle Direktionen samtidigt med hvarje pensions-

liquid öfversända för nästa utbetalningstermin afsedda blanketter till såväl pensionstagarens qvitto som prestbetyget. Den pensionstagare, som icke af ett eller annat skäl föredroge att sjelf eller genom ombud lyfta pensionen i pensionsinrättningen, skulle således få afhemta densamma å närmaste postanstalt och utan att i regeln därför behöfva vidkännas annan kostnad än porto- och rekommendationsafgift för de föreskrifna handlingarnes insändande till pensionsinrättningen.

Då pensionerna från folkskolelärnarnes pensionsinrättning helt och hållet bekostades af staten och kommunerna, samt pensioneringen från både folkskolelärnarnes och elementarlärarnes enke- och pupillkassor till väsendtlig del uppehölles genom bidrag af statsmedel, syntes det Direktionen ej vara för mycket begärtdt, att pensionärerna för pensionernas utbekommande underkastade sig åtminstone nämnda obetydliga utgift.

Att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, hvilka sålunda skulle alldeles befrias från det, i synnerhet inom vissa län, på grund af det stora antalet pensionärer, ganska besvärliga bestyret med pensionsutbetalningarne och den dermed förbunda granskningen af de handlingar, som för pensionernas utbekommande företes, samt från nödvändigheten att för dessa utbetalningar förskjuta understundom icke obetydliga belopp, ej skulle hafva något att emot detta förslag erinra, har Direktionen ansett kunna tagas för afgjort.

Deremot skulle göromålen i pensionsinrättningen komma att genom den nya anordningen i väsentlig mån ökas. Öfver dessa ökade göromåls beskaffenhet och omfattning har Direktionen lemnat en fullständig utredning samt tillika meddelat uppgift å de kostnader, som deraf skulle föranledas.

Direktionen anför i dessa hänseenden, bland annat, att antalet af pensionärer i alla tre pensionskassorna, som för närvarande lyftade sina pensioner i ränterierna, utgjorde 886, och antalet af dem, hvilka utbekommo pensionerna genom brevexling med pensionsinrättningen, 289; att med all säkerhet kunde antagas, att, om Direktionens förslag gillades, begge dessa kategorier, utgörande tillhopa 1,175 pensionärer, skulle begära att få pensionerna sig tillsända med posten; att af de 150 pensionärer, som sjelfve eller genom ombud lyftade sina pensioner i pensionsinrättningen, åtminstone alla de, som ej vore bosatta i hufvudstaden eller dess omedelbara granskap, antagligen komme att anlita denna viga och billiga utväg; att af de nytillträdande pensionärerna, utgörande för alla tre kassorna i medeltal omkring 100 årligen, de allra flesta likaledes torde komma att göra detsamma; och att göromålen skulle ökas icke blott genom öfvertagandet af skyldigheten att med

posten öfversända pensioner till det betydande antal pensionärer, som nu på annan väg utfinge sina pensioner, utan äfven derigenom att beloppet af de utgående pensionerna, som nu belöpte sig till mera än 555,000 kronor, vore i ständig och ganska stark stegring. I sistnämnda afseende har Direktionen anfört, att enligt en af professor D. G. Lindhagen uppgjord beräkning pensionsbeloppet ensamt för folkskoleläraryrkes pensionsinrättning komme att år 1915 uppgå till öfver 1,000,000 kronor.

Då emellertid endast en del af denna tillväxt i göromålen skulle på en gång inträda, har Direktionen icke heller ansett sig böra för närvarande ifrågasätta större tillökning i förvaltningsanslaget, än som vore oundgängligen nödvändig för den närmaste framtiden, men dock velat framhålla, hurusom en sådan tillökning tid efter annan i mån af göromålens tillväxt måste komma att påkallas.

Rörande behovet för den närmaste framtiden anföres, att den af tjänstemännen, som komme att i främsta rummet få sina göromål tillökade, vore innehafvaren af kassörs- och bokhållaretjensten. Hans aflöningsförmåner utginge enligt den för pensionsinrättningen den 31 Maj 1888 fastställda stat med lön 1,500 kronor, tjänstgöringspenningar 1,000 kronor samt ett ålderstillägg af 500 kronor efter fem års väl vitsordad tjänstgöring.

I dessa så nyligen fastställda aflöningsbelopp har Direktionen ej ansett sig böra föreslå någon ändring men hemställt, att, i händelse förslaget vunne bifall, i staten måtte såsom misräkningspenningar för kassören uppföras ett belopp af 1,000 kronor. Denna aflöningsform, som i allmänhet inginge i aflöningsförmånerna för kassörer hos penningeförvaltande verk och inrättningar, syntes så mycket lämpligare, som kassörens göromål blefve trägnare och ansvarsfullare samt svårigheten större att undgå misräkningar vid det mångdubblade antalet omedelbara pensionsutbetalningar och försändelser, helst dessa oftast måste ske i ojemna tal af kronor och ören.

Vidare skulle den föreslagna förändringen göra det redan nu för handen varande behovet af en vid tiderna för pensionsutbetalningarne anställd särskild kassakontrollant, som tillika under öfriga tiden af året kunde tillhandagå med erforderligt amanuensbiträde, alldeles oafvisligt. Med anledning häraf har Direktionen anhållit, att anslaget till extra biträden, renskrifning, ved, ljus, skrifmaterialier m. m. måtte ökas med 1,400 kronor för att lemna tillgång till godtgörelse åt en kassakontrollant och amanuens, hvilken godtgörelse förslagsvis beräknats till 1,000 kronor, och derjemte för den ökade utgiften till expenser, som förslaget genomförande komme att föranleda.

Den sålunda ifrågasatta tillökningen i den för pensionsinrättningen fastställda stat utgör tillhoppa 2,400 kronor, och har Direktionen förklarad, att, om denna tillökning icke skulle kunna beredas, Direktionen icke såge någon möjlighet att, i det syfte Riksdagen önskat, vidtaga någon förändring i sättet för pensionernas utbetalning.

Genom en anordning i enlighet med Direktionens sist afgifna förslag kan Riksdagens anhållan uppfyllas, så att endast en ringa kostnad för porto och rekommendationsavgift vid insändandet af erforderliga handlingar kommer att drabba pensionstagarne, och emot Direktionens begäran om ett ökad anslag af 2,400 kronor för att besörja pensionsutdelningen på det föreslagna sättet synes mig ej vara något att erinra.

I nådig proposition den 31 December 1887 föreslog Eders Kongl. Maj:t Riksdagen att godkänna aflöningsstat för de vid ofvannämnda tre kassor anstälde tjänstemän och vaktmästare samt att dels för beredande af pension från folkskolelärnarnes pensionsinrättning åt dessa tjänstemän och vaktmästare höja det såsom bidrag till folkskolelärares pensionering utgående belopp med 927 kronor, dels ock för beredande af pension åt bemälda tjänstemäns och vaktmästares enkor och barn höja det såsom bidrag till pensionering af enkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m. anvisade belopp med 345 kronor.

Riksdagen gillade det föreslagna pensioneringssättet och godkände aflöningsstaten, dock med någon nedsättning af tjänstemännens löner. Deraf blef en följd att nämnda, efter de högre lönerna beräknade tillskott för pensioneringen måste undergå motsvarande minskning. Härtill erfordrades en särskild uträkning. I anledning häraf beslöt Riksdagen, dels att, för beredande af pension åt tjänstemännen och vaktmästaren, det såsom bidrag till folkskolelärares pensionering utgående belopp, 356,500 kronor, skulle höjas med det belopp, högst 927 kronor, som vid uträkning, verkställd på Eders Kongl. Maj:ts föranstaltande af sakkunnig person, kunde finnas erforderligt på grund af den förändrade lönestaten, dels ock att, för beredande af pension åt bemälda tjänstemäns och vaktmästares enkor och barn, det såsom bidrag till pensionering af enkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk m. m. utgående belopp, 68,471 kronor skulle höjas med det belopp, högst 345 kronor, som vid enahanda uträkning kunde finnas erforderligt.

Sedan Eders Kongl. Maj:t anbefalt Direktionen öfver folkskolelärnarnes pensionsinrättning att låta genom lämplig person ombesörja utredning angående de erforderliga beloppen, har Direktionen med

underdånig skrifvelse den 6 November 1888 öfverlemnad och åberopat en af professoren Lindhagen i ämnet verkställd uträkning. Af denna framgår, att det årliga statsbidrag, som från och med år 1889 erfordras för bekostande af tjänsteinnehafvarnes egen pensionering, utgör 873 kronor, och det årliga statsbidraget från och med samma år för bekostande af deras enkors och barns pensionering 280 kronor.

Det för pensionering af tjänstemännen och vaktmästaren nödiga statsbidrag är således 54 kronor mindre än det af Riksdagen för sådant ändamål anvisade maximibelopp. Följaktligen erfordras icke såsom nytt anslag ofvannämnda beloppet, 2,400 kronor, i dess helhet, utan rätteligen 2,346 kronor.

Med anledning af hvad jag sålunda anfört hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att, på det vederbörande pensionärer i folkskolelärnarnes pensionsinrättning, folkskolelärnarnes enke- och pupillkassa samt lärarnes vid elementarläroverken enke- och pupillkassa må kunna få pensionerna kostnadsfritt sig tillsända, det såsom bidrag till folkskolelärnarnes pensionering beviljade anslag, 357,427 kronor, må höjas till 359,773 kronor eller med 2,346 kronor, samt att af nämnda anslag må användas dels 1,000 kronor såsom misräkningspenningar åt den vid folkskolelärnarnes pensionsinrättning anstälde kassör och bokhållare dels 1,400 kronor till förhöjning af pensionsinrättningens anslag för extra biträden, renskrifning m. m.

Vidare och under hänvisning till hvad jag redan anfördt derom, att såsom årligt statsbidrag för beredande af pension åt ofvanbemälda tjänstemäns och vaktmästares enkors och barn erfordras 280 kronor eller 65 kronor mindre, än det af Riksdagen för sådant ändamål beviljade maximibelopp, 345 kronor, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att det såsom bidrag till pensionering af enkors och barn efter lärare vid allmänna läroverk, pedagogier, seminarier m. m. anvisade belopp, 68,816 kronor, må minskas med 65 kronor till 68,751 kronor.»

Hvad departementschefen i denna punkt hemställt behagade Hans Maj:t Konungen på tillstyrkan af Statsrådets öfriga ledamöter i nåder gilla; och skulle protokollsutdrag härom till Finansdepartementet öfverlemnas för behörigt iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

Ex protocollo:
Wilh. Beskow.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott Fredagen den 4 December 1888

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
 Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
 EHRENSVÄRD,
 Statsråden: Herr LOVÉN,
 Friherre VON OTTER,
 VON KRUSENSTJERNA,
 WENNERBERG,
 Friherre PALMSTIERNA,
 Friherre VON ESSEN,
 ÖRBOM,
 Friherre ÅKERHJELM.

Departementschefen, Statsrådet Örbom anmälde i underdånighet:

2:o.

Fångvårdsstyrelsens underdåniga skrifvelse den 5 Oktober 1888, deri Styrelsen, med anledning af en utaf tillförordnade direktören vid kronoarbeitsstationen å Tjurkö gjord framställning, i underdånighet hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå underofficeren vid kronoarbeitscorpsen Claes Adolf Emil Uggla till erhållande af en årlig pension å allmänna indragningsstaten af sexhundra kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, då han undfinge afsked.

[4.]
*Pension åt
 underoffice-
 ren vid krono-
 arbetscorpsen
 C. A. E.
 Uggla.*

Departementschefen anförde härvid:

»Till och med år 1882 utgingo lönerna för de vid fångvården anstälde fanjunkare, underofficerare, vaktmästare och andra till fångvårdens betjening hörande personer från förslagsanslaget till fångars vård och underhåll. Innehafvarne af nämnda befattningar voro dessförinnan ej berättigade att, såsom fallet är med civile tjenstemän, hvilkas löner äro uppförda å ordinarie stat, vid afskedstagandet åtnjuta pension å allmänna indragningsstaten. Men 1882 års Riksdag faststälde, i anledning af nådig proposition i ämnet, ny aflöningsstat för en del af bevakningspersonalen vid fångvårdsanstalterna, enligt hvilken stat lönerna för, bland andra, trettio underofficerare vid fångvården, hvilka hvardera förut åtnjutit i lön och beklädnadsersättning tillhopa 780 kronor, utom ålderstillägg, skulle från 1883 års början utgå af det bestämda anslaget till fångvården med 500 kronor i lön och 300 kronor i tjenstgöringspenningar äfvensom två ålderstillägg, hvarterå å 50 kronor, det ena efter 5, det andra efter 10 års tjenstgöring, hvarjemte Riksdagen förklarade, att den pensionsrätt å allmänna indragningsstaten, som i följd af den nya lönestatens fastställande tillkomme innehafvarne af tjänster å denna stat, skulle inträda vid uppnådda 65 lefnads- och 35 tjenstår, derest löntagaren minst 20 år innehaft ordinarie tjänst på fångvårdens stat.

Den sålunda fastställda nya lönestaten afsåg emellertid ej de underofficerare, som voro anstälde vid kronoarbetscorpsen. Orsaken till att dessa befattningar ej ansågos böra uppföras å ordinarie stat var, enligt hvad som framgår af det öfver justitiedepartementsärenden i Statsrådet hållna protokoll för den 9 Januari 1882, då den nådiga propositionen i ämnet af Eders Kongl. Maj:t beslöts, den, att kronoarbetscorpsen antogs komma att under den närmaste framtiden underkastas reglering. Efter 1882 års Riksdag har någon ändring uti ifrågasvarande afseende icke blifvit vidtagen, och underofficerarne vid kronoarbetscorpsen, hvilkas löner fortfarande utgå af förslagsanslaget till fångars vård och underhåll, ega följaktligen icke på grund af nu gällande bestämmelser rätt till pension å allmänna indragningsstaten.

Af handlingarne i ärendet inhemtas:

att underofficeren Uggla, som är född den 15 Mars 1820, den 30 April 1839 antogs till volontär vid Vestgöta-Dals regemente, der han tjenade till år 1845, då han anställdes såsom sergeant vid kronoarbetscorpsen å Karlsborg;

att han alltsedan nämnda tid haft anställning vid nämnda corps och sedan 1872 varit kommenderad vid corpsens station å Tjurkö;

att hans aflöningsförmåner för närvarande utgå med enahanda belopp, som före den nya lönestatens fastställande tillkommo de vid centralfängelserna anstälde underofficerare, eller med lön 700 kronor, beklädnadsbidrag 80 kronor jemte två ålderstillägg 100 kronor, tillsammans 880 kronor, hvartill kommer en årlig gratifikation, som under senare tiden uppgått till 150 kronor; samt

att, enligt intyg af vederbörande läkare, underofficeren Ugglas krafter nu äro till följd af hans ålder så nedsatta, att han icke anses kunna till fullo bestrida sin tjänst.

Fångvårdsstyrelsen har till stöd för sin framställning i ämnet åberopat ofvan omförmälda förhållanden med erinran att underofficeren Ugglas vederlikar vid centralfängelserna vore berättigade erhålla pension till belopp af 600 kronor, motsvarande lön och två ålderstillägg, och Statskontoret, hvars underdåniga utlåtande i frågan inforrats, har tillstyrkt Fångvårdsstyrelsens framställning, under anförande, bland annat, hurusom Ugglan uppnått en högre lefnadsålder samt varit vida längre tid i statens och fångvårdens tjänst anställd, än som jemlikt 1882 års Riksdags beslut föreskrifvits i afseende å hans vederlikar vid centralfängelserna såsom vilkor för att de skulle komma i åtnjutande af pension till nu ifrågasatta belopp.

På grund af hvad sålunda i ärendet förekommit och då billigheten synes fordra, att underofficeren Ugglan, utan afseende derå att hans lön ej blifvit uppförd å ordinarie stat, i fråga om pensionsrätt likställes med underofficerarne vid centralfängelserna, får jag, med erinran att 1882 års Riksdag under liknande förhållanden, som här äro förhanden, tillerkänt underofficeren vid kronoarbeitscorpsen Johan Otto Wahlström pensionsrätt, i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att underofficeren Ugglan må berättigas att från och med månaden näst efter den, då han erhåller afsked från underofficersbefattningen vid kronoarbeitsstationen å Tjurkö, under sin återstående lefnad å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 600 kronor.»

På tillstyrkan af Statsrådets öfrige ledamöter behagade Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla denna hemställan; och skulle utdrag af detta protokoll meddelas Finansdepartementet till iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

Ex protocollo:
C. P. Hagbergh.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott Måndagen den 31 December 1888,

i närvaro af:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
 Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
 EHRENSVÄRD,
 Statsråden: Herr LOVÉN,
 Friherre VON OTTER,
 VON KRUSENSTJERNA,
 WENNERBERG,
 Friherre PALMSTIERNA,
 Friherre VON ESSEN,
 ÖRBOM,
 Friherre ÅKERHJELM.

[5.]
 Ang. under-
 stöd å all-
 männa in-
 dragnings-
 staten för
 Fängelse-
 direktören
 C. E. Thors-
 sons minder-
 årigs barn.

Departementschefen, Statsrådet Örbom anmälde i underdånighet: Fångvårdsstyrelsens underdåniga skrifvelse den 18 i denna månad, hvarmed öfverlemnats en af Direktören vid kronohäktet i Ystad Carl Erik Thorssons enka Betty Thorsson gjord ansökning, att framställning måtte hos Riksdagen göras om en årlig pension till enkan Thorsson af 300 kronor.

Departementschefen anförde:

“Af handlingarne inhemtas, att Direktören Thorsson, som var född 1841, blifvit anställd den 31 Mars 1863 såsom förste vaktknekt vid kronohäktet i Norrköping och den 20 December 1867 såsom vakt-

mästare vid länsfängelset i Kalmar, hvarefter han af Fångvårdsstyrelsen den 31 December 1875 konstituerats till direktör vid kronohäktet i Vestervik och den 19 November 1877 transporterats till direktör vid kronohäktet i Ystad, hvilken befattning han fortfarande innehaft till sin död den 27 Augusti innevarande år. Enligt vederbörande pastors intyg har Thorsson efterlemnadt, jemte enkan, fem minderåriga barn, nemligen sonen Erik Konrad, född den 12 November 1875, samt döttrarna Anna Abrahamina, född den 21 Mars 1877, Signe Margot, född den 1 November 1878, Betty Hildur, född den 5 Juni 1880 och Lilly Wilhelmina, född den 26 Maj 1885. Bouppteckningen efter den afidne upptager tillgångar till värde af 2,953 kronor 72 öre samt skulder till belopp af 2,960 kronor 86 öre, hvarförutom pastor i församlingen intygat, att den afidnes efterlemnade familj befunne sig i mycket torftiga omständigheter.

Enligt af Fångvårdsstyrelsen meddelad upplysning är enkan Thorsson berättigad till pension från Civilstatens pensionsinrättning, dock ej till högre belopp än 300 kronor.

Af läkare är intygadt, att enkan Thorsson sedan flera år tillbaka lider af en obotlig knäledsåkomma, som i hög grad försvårar gåendet, samt att hon i allmänhet är klen till helsa och krafter, så att hennes arbetsförmåga i ej oväsentlig grad är förminskad.

Till stöd för sin ifrågavarande ansökan har enkan Thorsson åberopat, utom den nödställda belägenhet, hvori mannen vid sitt frånfälle lemnat henne och barnen, jemväl den omständigheten, att det fängelse, vid hvilket han varit anställd, skulle varit ohelsosamt, och att hans död sannolikt derigenom påskyndats. I fråga härom har enkan Thorsson bilagt ansökningen ett af fängelsets läkare afgifvet skriftligt utlåtande, deri anföres, bland annat, att de sjukdomar, lungsot och sockersjuka, hvilka förorsakat Thorssons död, utvecklats under inverkan dels deraf, att Thorsson under långvariga reparationer af fängelset nästan oafbrutet sjelf varit närvarande för arbetets öfvervakande och dagligen måst inandas dam och osund luft, dels af den omständigheten att det rum i fängelsebyggnaden, som Thorsson från 1877 till 1886 begagnade till expeditjonslokal, var ytterst kallt och fuktigt samt besväradt af golfdrag.

Fångvårdsstyrelsen vitsordar, att Direktören Thorsson under sin tjenstgöring vid fångvården ådagalagt nit, duglighet och omtanka, samt hemställer, huruvida icke, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad Eders Kongl. Maj:t i likartadt fall, beträffande afidne Direktören vid länsfängelset i Örebro F. W. Hjorts enka och barn, i proposition till 1882 års Riksdag föreslagit och Riksdagen bifallit, Eders Kongl. Maj:t

täcktes hos nästkommande års Riksdag göra nådig framställning om årligt understöd till Direktören Thorssons barn med 60 kronor för hvarterdera, att utgå från och med 1889, intilldess de hvar för sig uppnått 18 års ålder.

På grund af hvad sålunda förekommit och då omständigheterna i förevarande fall synas vara af väsentligen enahanda beskaffenhet som i ofvan nämnda ärende rörande understöd åt enkan Hjorts barn, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att Fängelsedirektören Thorssons minderåriga barn Erik Konrad, Anna Abrahamina, Signe Margot, Betty Hildur och Lilly Wilhelmina må uppföras å allmänna indragningsstaten till åtnjutande af ett årligt understöd af 60 kronor hvarterdera, att utgå från och med nästkommande år, intilldess de hvar för sig uppnått 18 år.“

Hvad föredraganden sålunda hemställt behagade, uppå tillstyrkan af Statsrådets öfrige ledamöter, Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla; och skulle utdrag af detta protokoll meddelas Finansdepartementet till iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

Ex protocollo
C. P. Hagbergh.

*Utdrag af protokollet öfver landförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen uti Statsrådet å Stockholms slott
den 31 December 1888.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
EHRENSVÄRD,
Statsråden: Herr LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
ÖRBOM,
Friherre ÅKERHJELM.

Departementschefen, Statsrådet Friherre Palmstierna föredrog
härefter:

10:o.

En af Chefen för Svea artilleriregemente uti underdånig skrifvelse den 23 sistlidne Oktober gjord och af generalfältygmästaren och chefen för artilleriet tillstyrkt framställning, att, enär Löjtnanten vid nämnda regemente Herman Rudolf Liedholm sedan flera år tillbaka lidit af hjernsjukdom, som enligt läkares intyg numera vore obotlig och gjorde honom till tienstgöring oförmögen, men han, som icke ingått på den genom nådiga brefvet den 22 Juni 1877 fastställda nya pensionsstat

[6.]
*Pension för
Löjtnanten
H. R. Lied-
holm.*

för arméns befäl m. fl., ej kunde utan ansökning från tjensten entledigas, Kongl. Maj:t måtte i nåder vidtaga åtgärder för Liedholms öfverflyttande å allmänna indragningsstaten mot åtnjutande af sin löjtnantslön, 1,200 kronor, såsom pension; varande af regementschefen upplyst, att Liedholms förmyndare förbundit sig för honom begära afsked ur tjensten, derest nämnda pension Liedholm beviljades.

Af de vid skrifvelsen fogade handlingar inhemtades, att Liedholm vore född den 24 April 1850 och kommit i tjenst den 9 Juni 1871 samt att han, på sätt ett af Provinciälläkaren J. Stenström den 21 Oktober 1888 utfärdadt intyg utvisade, lede af obotlig hjernsjukdom, som gjorde honom till tjenstgöring oförmögen.

Uti häröfver infordrade utlåtanden hade Arméförvaltningen och Statskontoret hvar för sig tillstyrkt, att proposition måtte aflåtas till Riksdagen om Liedholms öfverflyttande på allmänna indragningsstaten, helst det vid ofvan omförmälda, behörigen styrkta förhållande icke kunde anses lämpligt, att Liedholm qvarstode vid innehafvande beställning, till dess han uppnått pensionsåldern; men hade bägge myndigheterna ansett högre pension icke kunna för Liedholm ifrågasättas, än hvad som motsvarade sammanlagda beloppet af pension och fyllnads-pension för löjtnant af 1:sta klassen enligt de nya pensionsgrunderna, eller 1,000 kronor.

Med afseende å hvad sålunda förekommit, hemställde Statsrådet, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att Liedholm finge från och med månaden näst efter den, uti hvilken afsked blefve honom beviljad, under sin återstående lifstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 1,000 kronor.

Till hvad Statsrådet sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen lemna nådigt bifall och förordnade, att utdrag af detta protokoll skulle öfverlemnas till Finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

Ex protocollo
G. Hagbergh.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen uti Statsrådet å Stockholms slott
den 31 December 1888.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
EHRENSVÄRD,
Statsråden: Herr LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
ÖRBOM,
Friherre ÅKERHJELM,

Departementschefen, Statsrådet Friherre Palmstierna föredrog härefter:

11:o.

Chefens för Jemtlands fältjägarecorps i underdänig skrifvelse den 10 sistlidne Oktober gjorda och af generalbefälhafvaren i då varande 5:te militärdistriktet tillstyrkta hemställan, att Sergeanten vid nämnda corps Per Johan Wenzel Liljefelt, hvilken genom en under årets corpsmöte inträffad olyckshändelse blifvit oduglig till krigstjenst för all framtid, måtte efter erhållet afsked förflyttas å indragningsstat och dervid

[7.]
*Pension för
Sergeanten
P. J. W.
Liljefelt.*

komma i åtnjutande af det understöd, som Kongl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma; upplysande corpschefen, att Liljefelt, hvilken vore gift, hade tre barn och befunne sig i knappa omständigheter, begärt att efter afskedet erhålla ett årligt understöd till belopp lika den pension, som motsvarade hans nu innehafvande beställning å stat.

Vid skrifvelsen var fogadt ett af Regementsläkaren E. Warodell den 8 Oktober 1888 utfärdadt intyg, att Liljefelt, hvilken under årets vapenöfning å Frösö läger ådragit sig ett svårt kompliceradt benbrott å venstra underbenet, i följd hvaraf en amputation blef nödvändig, vore för all framtid till krigstjenst oduglig; och inhemtades härjemte af Liljefelts tjensteförteckning, att han vore född den 22 Januari 1854 och varit i tjenst sedan den 7 Juli 1871.

Arméförvaltningen hade uti infordradt utlåtande anfört:

att, då Liljefelt vore endast 34 år gammal samt han vid ofvan anförda förhållanden antagligen skulle komma att i sysslan kvarstå, till olägenhet för tjenstgöringen inom corpsen med dess fätaliga befäl, derest han icke genom särskild åtgärd bereddes utväg att från tjensten afgå, Arméförvaltningen funne sig böra hemställa om nådig proposition till Riksdagen, att Liljefelt, — som icke kunde hänföras till de i § 8 af nådiga cirkuläret om arméns nya pensionsreglering den 22 Juni 1877 omförmälda löntagare, som för otjenstbarhet kunde utan ansökning entledigas med pension å allmänna indragningsstaten —, måtte förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, uti hvilken afsked efter begäran honom meddelas, få under sin återstående lifstid njuta pension från nyssnämnda stat med det honom jemlikt § 1 i åberopade nådiga cirkulär tillkommande pensionsbelopp af 510 kronor.

Statskontoret, hvars utlåtande jemväl blifvit infordradt, hade, jemte erinran att den sergeant af första klass enligt nådiga brefvet den 22 Juni 1877 tillkommande pension jemte fyllnadspension utgjorde 510 kronor, på grund af Liljefelts genom behörigt läkarebetyg styrkta oförmögenhet till vidare tjenstgöring och med afseende å hvad till stöd för den gjorda framställningen blifvit i öfrigt anfördt och vitsordadt, instämt uti Arméförvaltningens nyssberörda hemställan.

Med afseende å hvad sålunda förekommit, hemställde Statsrådet, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att Liljefelt finge från och med månaden näst efter den, uti hvilken afsked blefve honom

beviljadt, under sin återstående lifstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension af 510 kronor.

Till hvad Statsrådet sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen lemna nådigt bifall och förordnade, att utdrag af detta protokoll skulle öfverlemnas till Finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

Ex protocollo:
G. Hagbergh.

*Utdrag af protokollet öfver sjöförsvarsärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 7
December 1888.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
EHRENSVÄRD,
Statsråden: Herr LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
ÖRBOM och
Friherre ÅKERHJELM.

Departementschefen, Statsrådet Friherre von Otter anmälde i
underdånighet:

6:o.

[8.]
*Pension åt
navigations-
skoleläraren
O. Offerman.*

Marinförvaltningens underdåniga skrifvelse den 2 sistlidne Okto-
ber, hvarmed öfverlemnats dels en af läraren vid navigationsskolan i
Vestervik m. m. Olof Offerman i underdånighet gjord och af direktio-
nen för nämnda skola förordad ansökning, att Offerman, som vore född
år 1820 och alltsedan år 1838 varit i statens tjenst, måtte på grund
af nådiga brefvet den 7 April 1841 tillerkännas rätt att vid afskeds-

tagande från tjensten komma i åtnjutande af pension från allmänna indragningsstaten, dels ock ett af inspektören för navigationsskolorna i riket afgifvet yttrande, deri han med anledning af sökandens höga ålder förklarar sig anse det vara för undervisningen vid skolan gagneligt, om genom bifall till ansökningen Offerman blefve satt i tillfälle att afgå från sin lärarebefattning.

Af handlingarne inhemtades, att sökanden, som vore född den 24 December 1820 och den 1 Maj 1838 blifvit såsom jungman anställd vid flottan, efter flera väl vitsordade kommenderingar den 27 December 1849 befordrats till öfverkonstapel samt den 9 September 1859 erhållit förordnande såsom underlärare vid navigationsskolan i Vester-vik, hvilken befattning han, som den 15 Juni 1864 tagit afsked från krigstjensten, fortfarande utöfvade.

I ofvanberörda skrifvelse hade Marinförvaltningen anfört: att Offermans aflöning uppginge till 2,000 kronor, ett ålderstillägg å 500 kronor deri inberäknadt; att han icke uppbure pension från amiralitetskrigsmanskassan; att det af sökanden åberopade nådiga brevet den 7 April 1841, hvilket bland annat innehölle, att, hvad pensionsvilkoren för lärare vid navigationsskolor anginge, Kongl. Maj:t ville för hvarje särskildt fall, då för sådan lärare pension vid afträdandet från sysslan skäligen kunde ifrågakomma, i nåder tillse, om och i hvad mån en sådan förmån kunde honom beredas, måste hafva afsett dem, som i det genom samma nådiga bref fastställda reglementet för dessa skolor betecknades såsom »ordinarie lärare», motsvarande »föreståndare» enligt nu gällande reglemente, och vore vid sådant förhållande icke tillämpligt i förevarande fall; samt att i nådiga reglementet för navigationsskolorna den 1 Juni 1877 stadgats pensionsrätt allenast för föreståndare för sådan skola, hvilken, när han uppnått 65 lefnads- och 35 tjenstear, vore förpligtad att med oafkortad lön såsom pension å allmänna indragningsstaten från tjensten afgå; och hade på grund häraf Marinförvaltningen, med afseende å hvad inspektören för navigationsskolorna anfört och då sökanden, enligt hvad skolans direktions vitsordat, med nit och skicklighet fullgjort sina åligganden, hemställt, att en årlig pension af 1,500 kronor måtte sökanden beredas från allmänna indragningsstaten, att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhöle afsked från sin lärarebefattning.

Efter erhållen nådig remiss hade jemväl Statskontoret yttrat sig i ärendet och med afseende å sökandens höga ålder samt då han, jemlikt ingifvet läkarebetyg, lede af kronisk mag- och tarmkatarr med deraf så försvagade krafter, att han för närvarande vore och äfven för

framtiden torde blifva oförmögen att sköta sin lärarebefattning, funnit sig böra tillstyrka bifall till hvad Marinförvaltningen hemställt.

Med afseende å hvad sålunda förekommit hemstälde Statsrådet, det Kongl. Maj:t behagade hos Riksdagen göra framställning derom, att navigationsskoleläraren Offerman må från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhåller afsked från sin lärarebefattning, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,500 kronor.

Hans Maj:t Konungen behagade i nåder bifalla hvad Statsrådet sålunda hemställt och förordnade, att protokollsutdrag i ämnet skulle till Finansdepartementet expedieras för behörigt iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af riksstatens nionde hufvudtitel.

Ex protocollo:

F. Wrangel.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 21 De-
cember 1888.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
EHRENSVÄRD,
Statsråden: Herr LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
ÖRBOM, och
Friherre ÅKERHJELM.

Departementschefen, Statsrådet von Krusenstjerna föredrog härefter:

50:o.

En af Häradsskrifvaren i Norra Roslags fögderi af Stockholms län
Gustaf Fredrik Tranéus till Kongl. Maj:t stäld, af Kongl. Maj:ts Befall-
ningshafvande i nämnda län med eget underdånigt utlåtande till Kammar-
kollegium insänd samt af Kollegium med underdånig skrifvelse den 12
nästlidne Oktober öfverlemnad ansökning att honom måtte beviljas
nådigt afsked från häradsskrifvaretjensten med rättighet att, utöfver den

[1]
*Pension för
Häradsskrif-
varen G. F.
Tranéus.*

honom från Civilstatens pensionsinrättning tillkommande pension, få åtnjuta af statsmedel fyllnad till lörens fulla belopp, 2,000 kronor.

Af handlingarna i ärendet inhemtades att Tranéus, som vore född den 17 Juli 1827, blifvit den 30 Juni 1848 i statens tjenst antagen och den 10 Februari 1860 utnämnts till sin nu innehafvande tjenst samt att enligt ett af provincialläkaren C. G. Hofvander den 14 September innevarande år utfärdadt betyg Tranéus, som under en följd af år lidit af kontraktur i högra handens fjerde och femte fingrar i förening med nervös darrning i nämnda hand och kramp i fingrarne samt tid efter annan återkommande blodkongestion i hjernan, åtföljd af medvetlöshet och konvulsioner, numera till följd af ofvannämnda sedan år 1886 oftare påkommande slagartade anfall blifvit till kroppskrafter och själsförmögenheter så försvagad, att han för all framtid vore oförmögen att sköta sin tjenst.

För egen del hade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anfört, att Tranéus alltsedan den 6 Februari 1865, med undantag af tre dagar under September år 1867, åtnjutit tjenstledighet; att det icke kunde vara lämpligt, att en ordinarie tjenst, som redan i nära 24 år uppehållits på förordnande, fortfarande skulle bestridas af en svagt aflönad vikarie, medan lönen utginge till den sjuke ordinarie innehafvaren; att genom bifall till den gjorda ansökningen statsverket tillskyndades den fördelen att till Tranéi pensionering erhålla bidrag från civilstatens pensionsinrättning med ej mindre än 1,200 kronor, under det att Tranéus, om han kvarstode vid sin tjenst till Juli månad 1892, blefve berättigad att helt och hållet af statsmedel uppbära en pension af 2,000 kronor; samt att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med anledning häraf funne sig böra hemställa om nådig proposition till näst sammanträdande Riksdag derom, att Tranéus måtte förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, under hvilken nådigt afsked kunde varda honom beviljadt, uppbära, utöfver den pension han egde åtnjuta från civilstatens pensionsinrättning, fyllnadspension från allmänna indragningstaten till belopp af 800 kronor årligen; och hade Kammarkollegium tillstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förevarande hemställan.

Till följd af härå erhållna nådiga remisser hade ej mindre Statskontoret uti underdånigt utlåtande af den 1 nästlidne November, jemte upplysning, att aflöningen för ifrågavarande häradsskrifvarets tjenst utgjorde lön 2,000 kronor, tjenstgöringspenningar 950 kronor samt ålders-tillägg efter 10 års tjenstgöring 500 kronor, hvaraf Tranéus dock ej kommit i åtnjutande, tillstyrkt bifall till hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sålunda hemställt, än ock Direktionen öfver civilstatens pen-

sionsinrättning uti underdånigt utlåtande af den 5 innevarande månad meddelat, att Tranéus, enär han icke inbetalt stadgade afgifter till pensionsinrättningen för längre tid än 28 år och 10 månader, visserligen ännu icke fullgjort villkoren för erhållande af pension från denna inrättning, men att, om han, innan afsked honom meddelades, till pensionsinrättningen i behörig ordning erlade bristen i 30 års afgifter efter 84 kronor för helt år, han blefve berättigad till pension från pensionsinrättningen med 1,200 kronor om året från och med månaden näst efter den, hvarunder afskedet blefve honom beviljadt.

På grund af hvad sålunda förekommit tillstyrkte Statsrådet, att Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen medgifva, att Häradsskrifvaren Tranéus finge från och med månaden näst efter den, hvarunder han med pension från civilstatens pensionsinrättning erhöle afsked från häradsskrifvaretjensten, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta fyllnadspension till så stort belopp, att detta tillsammans med pensionen från nämnda inrättning utgjorde 2,000 kronor, eller 800 kronor årligen.

Hvad Statsrådet sålunda tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla samt förordnade, att utdrag af protokollet härom skulle meddelas Finansdepartementet till iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatsens nionde hufvudtitel.

51:o.

Föredragande departementschefen yttrade härefter:

Med underdånig skrifvelse af den 2 September 1887 öfverlemnade Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län en af Landskontoristen i nämnda län Georg Gustaf Lundmark till Eders Kongl. Maj:t stäld, af prest- och läkarebetyg med flera handlingar åtföljd ansökning att, då sökanden, som vore född den 3 December 1827 och den 26 Februari 1849 antagits till extra ordinarie landskontorist samt den 24 December 1861 utnämmts till sin innehafvande landskontoristtjänst, till följd af sjuklighet vore urståndsatt att sköta sin tjänst, Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig proposition, att sökanden måtte, efter erhållet afsked från landskontoristtjensten, upp-

[11.]
Pension för
Landskontoristen G. G.
Lundmark.

föras å allmänna indragningsstaten till åtnjutande af pension med ett hela lönen motsvarande belopp af 1,000 kronor; och innehöll det åberopade, af stads- och lasarettsläkaren M. Brisman den 27 Augusti 1887 utfärdade läkarebetyget, att sökanden lede af svaghet i högra armen och handen i förening med haltande gång efter ett honom öfvergången slaganfall, hvartill på senare tiden sällat sig en tilltagande slöhet i tankegången och oförmåga till själsarbete; att ingen förbättring men väl en fortgående försämring i såväl hans kroppsbeskaffenhet som själsförmögenheter vore att emotse; samt att på grund deraf sökanden för det dåvarande vore och för framtiden förblefve oförmögen att »på tillbörligt sätt» sköta sin tjänst.

För egen del hade Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med tillkännagifvande, att Lundmark, så länge helsa och krafter sådant medgifvit, med största flit och pligttrohet fullgjort sina åligganden, men att han dåmera i följd af sjuklighet vore alldeles oförmögen att sin tjänst vederbörligen utöfva, äfvensom att hans ekonomi vore sådan, att han ovilkorligen vore i behof af den äskade pensionen, tillstyrkt bifall till den underdåniga ansökningen.

Till följd af härå erhållen nådig remiss hade Statskontoret uti underdånigt utlåtande af den 1 Oktober 1887 anfört, att Lundmark, hvilken i statens tjänst tillbragt 38 år eller längre tid än som fordras för rätt att vid afskedstagandet komma i åtnjutande af pension å allmänna indragningsstaten, först efter en tid af mer än fem år uppnådde den för dylik rättighet stadgade lefnadsålder; att, enligt hvad direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning uti skrifvelse den 17 September 1887 meddelat, Lundmark, enär han inbetalt årliga afgifter till nämnda pensionsinrättning för allenast 25 år 8 månader, således icke vore berättigad till pension derifrån; att han såsom landskontorist egde enligt gällande stat åtnjuta, förutom tjänstgöringspenningar 500 kronor, i lön 700 kronor samt i ålderstillägg derå 300 kronor; samt att Statskontoret, med afseende å läkarebetygets innehåll, sökandens väl vitsordade tjänstgöring och det styrkta behovet af den sökta pensionen samt då det icke vore lämpligt, att tjänsten under flera år uppehölls genom vikarie, ansåge sig böra tillstyrka bifall till Lundmarks ansökning.

Då jag den 22 December 1887 anmälde detta ärende inför Eders Kongl. Maj:t, ansåg jag, med afseende å ordalagen i det då företedda läkarebetyget, tillräckligt skäl icke förefinnas att tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att aflåta nådig proposition till Riksdagen om beviljande af pension åt sökanden; och behagade Eders Kongl. Maj:t finna den underdåniga ansökningen icke till någon vidare åtgärd föranleda.

Nu har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande med underdånig skrifvelse af den 5 sistlidne Oktober öfverlemnat en af Lundmark ånyo gjord ansökning i enahanda syfte.

Af ett denna ansökning bifogadt, af ofvanbemälde Brisman den 21 sistlidne September utfärdadt läkarebetyg inhemtas, att Lundmark, efter två honom öfvergångna slaganfall, småningom fått sina kropps- och själskrafter så nedsatta, att han blott med svårighet kan gående lemna sitt rum, endast otydligt och svårfattligt förmår uttala enstaka ord samt öfver hufvud icke kan sysselsätta sig med något mera ansträngande tankearbete, samt att på grund häraf och då någon väsentlig förbättring i Lundmarks helsotillstånd icke är att förvänta, han är fullkomligt oförmögen icke blott för närvarande utan ock under hela sin återstående lifstid att sköta sin tjänst eller dermed taga befattning.

Med åberopande häraf och då Lundmark, såsom af sjukdom alldeles oförmögen till tjänstgöring, från och med den 16 Januari innevarande år åtnjutit och fortfarande komme att åtnjuta tjänstledighet samt han af ekonomiska skäl vore i högsta behof af den sökta pensionen, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande jemväl nu tillstyrkt bifall till Lundmarks ansökning.

Då genom det senast företedda läkarebetyget blifvit styrkt, att Lundmark är för hela sin återstående lifstid fullkomligt oförmögen att taga någon befattning med uppehållandet af sin tjänst, anser jag mig numera ega giltiga skäl att tillstyrka nådig framställning till Riksdagen om beviljande af pension åt Lundmark till belopp, hvilket, då Lundmark, på sätt redan nämnts, icke är till pension från civilstatens pensionsinrättning berättigad, bör bestämmas till 1,000 kronor, motsvarande hela lönen jemte ålderstillägg, eller hvad Lundmark under sin sjukdom i allt fall är berättigad att af statsverket uppbära.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att Landskontoristen Lundmark må från och med månaden näst efter den, under hvilken afsked från landskontoristtjensten varder honom beviljadt, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,000 kronor.

Till denna af Statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen i nåder lemna bifall samt förordnade, att utdrag af protokollet härom skulle öfverlemnas till Finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

Statsrådet von Krusenstjerna föredrog vidare:

52:o.

[12.]
Pension för
Landskontoristen
A. P. Hansson.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Hallands län underdåniga skrifvelse den 12 nästlidne Oktober, deruti Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med anledning af en af Landskontoristen i nämnda län Anders Petter Hansson gjord ansökning, hemställt att, enär Hansson, hvilken vore född den 27 Mars 1855 och i Maj månad år 1874 antagits till extra ordinarie landskontorist samt den 31 December 1878 utnämnts till sin nu innehafvande befattning, under största delen af tiden efter början af år 1883 varit i följd af sjukdom oförmögen att förrätta sin tjänst samt sjukdomen numera af läkare förklarats vara obotlig, Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta proposition om beviljande åt Hansson af en pension å allmänna indragningsstaten till belopp, motsvarande hans lön eller 700 kronor årligen.

Af ett vid Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes skrifvelse fogadt, af stadsläkaren i Laholm P. Söderberg den 17 nästlidne September utfärdadt betyg inhemtades, att Hansson lede af en obotlig ryggmärgs-sjukdom, som helt och hållet omöjliggjorde tjänstgöring.

Till stöd för framställningen hade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med erinran att Hansson, oaktadt han åtnjöte ständig tjänstledighet, egde uppbära hela sin lön, anført att det redan nu visat sig förenadt med svårighet och i längden torde blifva omöjligt att för de med befattningen förenade tjänstgöringspenningar uppehålla tjänsten genom fullt skicklig och lämplig vikarie; att Hansson utom sin lön icke egde medel till sitt uppehälle; samt att Hansson, så länge helsa och krafter stått honom bi, nitiskt och pligtstroget skött sin tjänst.

Efter erhållen remiss hade Statskontoret uti underdånigt utlåtande af den 6 nästlidne November, med erinran att aflöningen för landskontorist utgjordes af lön 700 kronor och tjänstgöringspenningar 500 kronor samt ålderstillägg till lönen 300 kronor, hvaraf Hansson dock icke kommit i åtnjutande, tillstyrkt bifall till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes framställning.

Slutligen hade direktionen öfver civilstatens pensionsinrättning uti infordradt utlåtande af den 5 i denna månad tillkännagifvit, att Hansson vore jemlikt åberopade bestämmelser i inrättningens reglemente berättigad att, såsom underhåll af pensionsinrättningen, åtnjuta för sin öfriga lifstid 225 kronor årligen från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked från landskontoristtjänsten blefve honom beviljad.

Då genom det åberopade läkarebetyget blifvit styrkt, att Hanssons sjukdom vore obotlig och att sjukdomen omöjliggjorde tjenstgöring, samt det icke kunde annat än lända till skada för det allmänna, att tjensten under en lång följd af år måste uppehållas genom en svagt aflönad vikarie, om sådan för öfrigt fortfarande kunde utan tillskott af andra statsmedel erhållas, tillstyrkte Statsrådet, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att Landskontoristen Hansson finge från och med månaden näst efter den, hvarunder afsked från landskontoristtjensten blefve honom beviljad, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta pension till så stort belopp, att detta tillsammans med det understöd från civilstatens pensionsinrättning, hvar till han vore berättigad, uppginge till 700 kronor, eller 475 kronor årligen.

53:o.

Landtmäteristyrelsens underdåniga skrifvelse den 29 sistlidne September, hvarmed öfverlemnats en af Kommissionslandtmätaren i Elfsborgs län Otto Fredrik Beckmarck hos Styrelsen gjord framställning om utverkande af pension åt Beckmarck af allmänna medel.

[13.]
Pension för
Kommissionslandtmätaren O. F.
Beckmarck.

Af handlingarna i ärendet inhemtades, att Beckmarck, som vore född den 5 Mars 1832 och år 1849 antagits till landtmäterielev, blifvit konstituerad till landtmäteriauscultant den 18 Juni 1852 och till vice kommissionslandtmätare den 17 Maj 1858 samt utnämnts till kommissionslandtmätare den 14 Maj 1868; att, enligt ett af stadsläkaren i Alingsås V. Högselius den 31 sistlidne Augusti utfärdadt intyg, Beckmarck till följd af hjernblödning, hvaraf han träffats i Augusti månad år 1887, vore så förlamad i högra sidans arm och ben, att han vore oförmögen att vidare sköta sin tjenst och att han icke kunde återvinna sin helsa; samt att Beckmarck, som vore gift och hade en oförsörjd son, född år 1871, jemlikt ett af borgmästaren i Alingsås meddeladt intyg, deruti förre ledamoten af Riksdagens Andra Kammare Sven Andreasson i Tollered instämt, befunne sig i särdeles tryckande och behöfvande omständigheter.

I sin underdåniga skrifvelse i ämnet hade Landtmäteristyrelsen anført, att Beckmarck i mer än 30 år såsom landtmätare på eget ansvar varit mycket verksam och städse åtnjutit förtroende af allmänheten inom orten, der han tjenstgjort; att han sannolikt genom ansträngningar i tjensten ådragit sig den obotliga sjukdom, hvaraf han lede; samt att han saknade andra medel för sitt uppehälle än den ringa pension från civilstatens pensionsinrättning af 450 kronor årligen, hvar till han, enligt hvad Styrelsen inhemtat, vore efter erhållet afsked

från kommissionslandtmätarebefattningen för sin återstående lifstid berättigad; och hade Styrelsen, på grund häraf och ehuru Beckmarck blifvit, senast år 1877, bötfälld för fel och försummelser i tjensten, hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att Beckmarck finge från och med månaden näst efter den, i hvilken han med underhåll från civilstatens pensionsinrättning afginge från sin innehafvande kommissionslandtmätaretjenst, under sin återstående lifstid åtnjuta från allmänna indragningsstaten fyllnadspension till så stort belopp, att detta tillsammans med underhållet från berörda pensionsinrättning utgjorde 1,350 kronor, eller 900 kronor.

Till följd af nådig remiss hade Statskontoret den 19 sistlidne Oktober afgifvit underdånigt utlåtande i ämnet och dervid, jemte meddelande att, enligt hvad Statskontoret inhemtat, Beckmarck, hvilken icke till civilstatens pensionsinrättning erlagt afgifter för mer än 20 år, ej kunde, utan att inbetala sådana för sin öfriga tjenstetid, från nämnda inrättning komma i åtnjutande af annan än sjuklighetspension till ofvan omförmälda belopp af 450 kronor, vidare anført att, då Beckmarck, hvilken först efter en tid af något mera än åtta år uppnådde den enligt nådiga brefvet den 12 Juni 1885 för kommissionslandmätares rätt till pension af 1,600 kronor stadgade lefnadsålder, men uppfyllt öfriga villkor för erhållande af dylik pension, vore alldeles oförmögen att sin tjänst bestrida samt, såsom icke åtnjutande någon lön på stat och saknande egna tillgångar, befunne sig jemte familj i särdeles tryckande och behöfvande omständigheter, Statskontoret, lika med Landtmäteristyrelsen, hemställde att, utöfver den Beckmarck från civilstatens pensionsinrättning tillkommande sjuklighetspensionen, en fyllnadspension till det af Landtmäteristyrelsen föreslagna beloppet måtte honom från allmänna indragningsstaten beredas.

Med afseende å hvad sålunda blifvit rörande Beckmarck upplyst och vitsordadt och då med hänsyn till Beckmarcks ålder det af Landtmäteristyrelsen föreslagna pensionsbeloppet, genom hvars beviljande Beckmarck skulle komma att i pension från indragningsstaten och i understöd från civilstatens pensionsinrättning sammanlagdt uppbära 250 kronor mindre än den pension, hvartill han omkring åtta år här-efter blefve från allmänna indragningsstaten berättigad, syntes vara skäligt, tillstyrkte Statsrådet, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva, att Kommissionslandtmätaren Beckmarck finge från och med månaden näst efter den, hvarunder han erhöle afsked från tjensten, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta pension till så stort belopp, att detta tillhoppa med det understöd från

civilstatens pensionsinrättning, hvartill han vore berättigad, uppginge till 1,350 kronor, eller 900 kronor årligen.

Hvad Statsrådet uti de under 52:o och 53:o upptagna ärenden tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen gilla samt befalde, att utdrag af detta protokoll skulle meddelas Finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

54:o.

Departementschefen yttrade härefter:

Uppå framställning af Eders Kongl. Maj:t medgaf Riksdagen enligt underdånig skrifvelse den 19 Maj 1875, att storskiftes- och afvittringslandtmätare, som tjenat 30 år, deraf minst 25 år vid storskiftes- eller afvittringsverken, må vid uppnådda 60 lefnadsår berättigas att på allmänna indragningsstaten undfå pension till årligt belopp af 2,000 kronor, dock att storskiftes- eller afvittringslandtmätare, hvilken tillika är kommissionslandtmätare och i sistnämnda egenskap efter afskeds-tagande från storskiftes- eller afvittringslandtmätarebefattningen kvarstår så länge, att han jemväl såsom kommissionslandtmätare fullgjort de för pension på allmänna indragningsstaten stadgade vilkor, må från denna stat åtnjuta pension endast för den af tjänsterna, som berättigar till högsta pensionsbeloppet.

Nu har, med förmälan att storskiftes- och afvittringsverket inom Kopparbergs län sannolikt kunde varda afslutadt under år 1891, afvittringsverket i Vesterbottens län under år 1890 och afvittringsverket i Norrbottens län under år 1893, allt dock, såvida besvär öfver förrättningarna icke blefve anförda till mer än vanlig omfattning och afvittringen inom de två sistnämnda länens lappmarker icke utsträcktes längre uppåt fjellen än hittills ansetts nödigt, samt att i alla händelser storskiftes- och afvittrings-arbetena efter utgången af år 1889 komme att så väsentligt minskas, att åtskilliga af de vid dessa arbeten anstälde landtmätare vid sistnämnda tidpunkt eller kort derefter måste entledigas, Landtmäteristyrelsen i underdånig skrifvelse den 9 nästlidne Oktober gjort framställning om beredande af pension åt åtskillige vid ifrågavarande arbeten anstälde tjänstemän, hvilka icke enligt Riksdagens nyssberörda skrifvelse äro till pension berättigade.

Styrelsen har i detta afseende anført: att tre af de vid storskiftes- och afvittringsverken anstälde landtmätarne vore eller blefve före 1889

[14.]
Pension för
vissa
storskiftes-
och afvittringslandtmätare.

års utgång lagligen berättigade till pension å allmänna indragningsstaten; att åtskilliga af de öfrige ännu icke så länge tjenstgjort vid dessa verk eller uppnått den lefnadsålder eller till den grad förlorat helse och krafter, att de icke kunde finna sysselsättning vid andra landtmäteriförrättningar; att deremot såväl de fyra styresmännen, hvilka icke såsom sådana egde rätt till pension, som ock nio uppgifne landtmätare, hvilka ännu icke uppfyllt de stadgade pensionsvilkoren, tjenstgjort så länge, att de gjort sig förtjente af pension från allmänna indragningsstaten, då de utan eget förvållande i följd af arbetenas avslutande komme att lemnas utan arbetsförtjenst och till följd af ålder eller försvagad helse saknade tillfälle att skaffa sig annan inkomstbringande sysselsättning; och har, under antagande att Eders Kongl. Maj:t och Riksdagen helst skulle vilja i ett sammanhang pröfva frågorna om pensioner åt personalen vid ifrågavarande verk, Landtmäteristyrelsen, enär genom dessa frågors afgörande styrelsen skulle dels erhålla tillfälle att i mån af arbetenas aftagande först gifva de landtmätare afsked, som vore minst lämplige vid göromålens sista handläggning, dels ock kunna påräkna att de för arbetenas avslutande mest passande landtmätarne bibehölle sina tjenster, till dess arbetena blifvit avslutade, hvilket eljest måhända icke blefve fallet, hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till nästinstundande Riksdag göra framställning om pension å allmänna indragningsstaten åt Styresmannen vid storskiftesverket i Kopparbergs län m. m. P. A. Adde, Styresmannen vid afvittringsverket i Vesterbottens län m. m. K. Widmark, Styresmannen vid afvittringsverket i Norrbottens läns kustland m. m. J. E. Nyström och Styresmannen vid afvittringsverket i sistnämnda läns lappmarker m. m. H. W. Boström, Storskifteslandtmätarne i Kopparbergs län E. T. Didrikson, I. H. T. Rubenius och C. G. Andersson, Afvittringslandtmätarne i Vesterbottens län C. H. Huldt och G. Ericsson samt Afvittringslandtmätarne i Norrbottens län C. W. Holmström, M. Alsterlund, U. L. Grape och K. M. Ulfhjelm. Pensionerna hafva af Styrelsen föreslagits att utgå med 1,500 kronor för Nyström, hvilken tillika är förste landtmätare och såsom sådan berättigad till pension, med 2,500 kronor för de öfriga styresmännen och med belopp, vexlande mellan 1,000 och 2,000 kronor, för landtmätarne, hvarjemte Styrelsen dels hemställt, att pensionerna skulle utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder vederbörande erhöle afsked från storskiftes- eller afvittringsverket, dels ock föreslagit det vilkor, att rätt till pension såsom kommissionslandtmätare icke skulle tillkomma den, som erhöle någon af de nu föreslagna pensionerna.

Med samma underdåniga skrifvelse har Styrelsen jemväl öfverlemnad underdåniga ansökningar af Widmark och Ericsson om beviljande af pensioner åt dem jemte yttranden deröfver af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesterbottens län, hvilken dervid tillika hemställt om pension åt Huldt. Härjemte har Styrelsen med underdånig skrifvelse den 17 nästlidne November insändt eu af Nyström till Eders Kongl. Maj:t stäld ansökning om pension åt honom.

Efter nådig remiss har Statskontoret i anledning af Styrelsens förstnämnda framställning afgifvit underdånigt utlåtande den 20 sistlidne November och dervid, jemte det Statskontoret afstyrkt den ifrågasatta pensionsrätten för Nyström, enär denne redan nu vore såsom förste landtmätare berättigad till en pension af 2,500 kronor, vidkommande pensionsrätt för öfrige ofvan uppräknade tjänstemän anført, att då billighet ovilkorligen kräfde, att desse tjänstemän, då de vid framskriden ålder och efter lång tjenstetid måste till följd af storskiftes- och afvittringsverkens fullbordan lemna sina befattningar, blefve af staten pensionerade, och då pensioner för styresmän vid storskiftes- och afvittringsverken vid två föregående tillfällen blifvit af Riksdagen medgifna till belopp af 2,500 kronor samt de föreslagna pensionsbeloppen för landtmätarne blifvit beräknade dels till det för dylika landtmätare enligt Riksdagens ofvan omförmälda skrifvelse bestämda belopp, dels för fyra af landtmätarne till följd af lägre lefnadsålder eller kortare tjenstetid till belopp, understigande det i nyssberörda skrifvelse medgifna, funne sig Statskontoret böra till Landtmäteristyrelsens framställning rörande dessa tolf tjänstemän tillstyrka bifall.

I anledning af den af Nyström gjorda ansökning har Statskontoret, som genom nådig remiss anbefallts att deröfver yttra sig, uti underdånigt utlåtande af den 23 sistförflutna November allenast åberopat hvad Statskontoret i sitt nyssberörda utlåtande anført.

Då indragning af någon styresmannabefattning icke kan ifrågakomma redan under år 1889 och af Landtmäteristyrelsens skrifvelse framgår, att af de till pension föreslagna landtmätarne allenast tre, nemligen Storskifteslandtmätaren i Kopparbergs län Edvin Theofil Didrikson samt Afvittringslandtmätarne i Norrbottens län Claes Wilhelm Holmström och Magnus Alsterlund, icke kunna användas längre än till slutet af år 1889 eller kort derefter, under det att de öfrige sex landtmätarne kunna finna användning åtminstone till slutet af år 1890, synes mig giltig anledning icke förefinnas att redan nu till pröfning upptaga frågan om styresmännens och omförmälda sex landtmätares pensionering. Jag torde därför kunna för närvarande inskränka mitt yttrande till frågan om pensionering af Didrikson, Holmström och Alsterlund.

I afseende å desse landtmätare har Landtmäteristyrelsen upplyst: beträffande *Didrikson*: att han, som, född den 10 Oktober 1832, antagits till landtmäteriauskultant den 31 Maj 1854, blifvit den 10 Januari 1859 förordnad till vice kommissionslandtmätare, den 1 Maj 1865 förordnad till storskifteslandtmätare och den 16 Juni 1875 utnämnd till kommissionslandtmätare; att han såsom skiftes- och storskifteslandtmätare varit mycket verksam och med utmärkt skicklighet fullgjort sina åligganden; att enär han numera vore sjuklig — hvilket ock bestyrkes af ett af Landtmäteristyrelsen insändt läkarebetyg, utvisande att *Didrikson* lider af mångårig diabetes och hjertsjukdom med deraf på sista åren beroende fel i blodomloppet samt att hans helso-tillstånd för närvarande är sådant, att han bör befrias från den ansträngande verksamhet, som medföljer hans tjänstgöring som storskifteslandtmätare — han måhända svårligen kunde stå ut med storskiftesarbetena, till dess de blefve afslutade, men att hans arbete med fördel kunde användas till 1889 års utgång eller någon tid derefter, såvida hans helso-tillstånd icke väsentligen försämrades;

beträffande *Holmström*: att han, som vore född den 28 Maj 1833, antagits till landtmäteriauskultant den 8 Juni 1861, förordnats till afvittringslandtmätare den 8 Maj 1862 och utnämnts till kommissionslandtmätare den 12 Maj 1876; att han med utmärkt nit och skicklighet fullgjort sina åligganden vid afvittringsverket; samt att hans arbete vid detta verk sannolikt kunde användas till 1889 års slut;

samt beträffande *Alsterlund*: att han vore född den 30 September 1837; att han antagits till landtmäteriauskultant den 15 Juni 1864, förordnats till afvittringslandtmätare den 8 Augusti 1864 och utnämnts till kommissionslandtmätare den 12 Maj 1876; att han fullgjort sina åligganden vid afvittringsverket med utmärkt nit och skicklighet; samt att han sannolikt kunde till utgången af år 1889 användas vid detta verk.

Af de sålunda meddelade uppgifterna framgår, att vid 1889 års slut *Didrikson* uppnått en lefnadsålder af öfver 57 år och tjänat vid landtmäteristaten öfver 35½ år, deraf såsom storskifteslandtmätare 24 år 8 månader, *Holmström* uppnått en ålder af mer än 56½ år och tjänat vid landtmäteristaten 28½ år, deraf såsom afvittringslandtmätare öfver 27½ år, samt *Alsterlund* uppnått en lefnadsålder af 52¼ år och en tjänstetid vid landtmäteristaten af mer än 25½ år, deraf såsom afvittringslandtmätare 25½ år. För att dessa tjänstemän skulle vara enligt Riksdagens skrifvelse den 19 Maj 1875 berättigade till en pension af 2,000 kronor, kommer således att vid 1889 års slut fattas för *Didrikson* ej fullt 3 lefnadsår och 4 månaders tjänstetid vid storskiftesverket, för *Holmström*, hvilken tjänat vid afvittringsverket längre tid än som

för pension enligt nyssnämnda skrifvelse erfordras, ej fullt $3\frac{1}{2}$ lefnadsår och $1\frac{1}{2}$ års tjenstetid vid landtmäteristaten, samt för Alsterlund, hvilkens tjenstetid vid afvittringsverket likaledes öfverskrider den erforderliga, $7\frac{3}{4}$ lefnadsår och ej fullt $4\frac{1}{2}$ tjensteår vid landtmäteristaten.

För Didrikson och Holmström har Landtmäteristyrelsen föreslagit ett pensionsbelopp af 2,000 kronor för vardera och för Alsterlund en pension af 1,600 kronor.

Mot de sålunda föreslagna pensionerna har jag icke något att erinra. Visserligen förekommer i afseende å Holmström och Alsterlund, att den förre, hvilken är kapten i Norrbottens fältjägarerkorps reserv, redan åtnjuter pension från arméns pensionskassa och att Alsterlund, hvilken är major vid nämnda korps, jemväl lärer blifva berättigad till pension från samma kassa, när han erhåller afsked från beställning på stat vid armén. Men lika litet som Landtmäteristyrelsen och Statskontoret funnit något att i anledning häraf erinra, anser jag dessa omständigheter böra utgöra hinder för de nu ifrågasatta pensionernas beviljande, då de pensioner, som tillkomma Holmström och Alsterlund såsom officerare, icke utgå från indragningsstaten och billighet otvifvelaktigt kräfver, att när Holmström och Alsterlund efter en långvarig och förtjenstfull verksamhet vid afvittringsverket i följd af afvittringsarbetenas upphörande måste lemna sina befattningar vid detta verk, de lika väl som andra afvittringslandtmätare, som i afseende å ålder och tjenstemeriter äro med dem jemförlige, erhålla under form af pension skälig godtgörelse för de inkomster, hvaraf de utan eget förvållande komma att gå miste. Jag tillåter mig dessutom erinra, att enligt de för arméns pensionering gällande bestämmelser Holmström och Alsterlund komma i följd af de nu ifrågasatta pensionernas beviljande att lida minskning icke blott i den del af deras pensioner från arméns pensionskassa, som utgår af kassans egna medel, utan jemväl i den af statsmedel utgående fyllnadspensionen.

Utom hvad Landtmäteristyrelsen föreslagit torde vid pensionernas beviljande böra stadgas, att de icke må utgå annat än i den mån vederbörandes befattningar vid storskiftes- och afvittringsverken blifva öfverflödiga och tjenstemännen i följd deraf erhålla afsked.

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva, att en hvar af nedannämnda vid storskiftes- och afvittringsverken anstälde tjenstemän må, dock med vilkor att rätt till pension såsom kommissionslandtmätare icke må honom tillkomma, från och med månaden näst efter den, hvarunder han, i följd deraf att hans befattning vid storskiftes- eller afvittringsverket blifver öfverflödig, erhåller afsked

från nämnda verk, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta årlig pension till följande belopp:

- a) Storskifteslandtmätaren i Kopparbergs län Edvin
Theofil Didrikson kronor 2,000: —
- b) Afvittringslandtmätaren i Norrbottens län Claes
Wilhelm Holmström „ 2,000: —
- och c) Afvittringslandtmätaren i sistnämnda län
Magnus Alsterlund „ 1,600: —
- Uti denna hemställan instämde statsrådets öfrige ledamöter;

Och behagade Hans Maj:t Konungen till densamma lemna bifall samt befalde, att utdrag af protokollet härom skulle meddelas Finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

Vidare föredrog departementschefen:

55:o.

[15.]
*Pension för
Distrikts-
ingenjören
H. E. Lund-
borgs enka.*

En af Distriktsingenjören vid statens järnvägsbyggnader, Majoren vid Väg- och Vattenbyggnadskorpsen m. m. Herman Emanuel Lundborgs enka Maria Vilhelmina Lundborg, född Löhman, gjord, af Jernvägsstyrelsen med underdånig skrifvelse den 5 nästlidne November öfverlemnad underdånig ansökning att Kongl. Maj:t täcktes till instundande Riksdag aflåta nådig proposition om beviljande åt sökanden under hennes återstående lifstid från och med år 1889 af en årlig pension till det belopp, Kongl. Maj:t med afseende å mannens långvariga tjänstgöring och sökandens nödställda belägenhet kunde finna skäligt.

Af ansökningen bifogade handlingar inhemtades, att sökanden uppnått en ålder af öfver 51 år; att Lundborg efterlemnad sju af giftet med sökanden födda barn, af hvilka fyra voro omyndiga och det yngsta födt år 1877; samt att behållningen i boet enligt bouppteckningen utgjorde allenast 6,026 kronor 37 öre, deribland lösöreperesedlar till värde af omkring 3,000 kronor; hvarjemte ett sedermera inkommet intyg utvisade, att af makarne Lundborgs tre myndiga barn intet befunne sig i den lefnadsställning, att från dess sida något bidrag till moderns eller de omyndiga syskonens underhåll vore att påräkna.

Vid öfverlemmandet af ansökningen hade Jernvägsstyrelsen anfört: att Lundborg, som år 1855 anstälts såsom nivellör vid statens järnvägsbyggnader och år 1860 befordrats till stationsingenjör, i sistnämnda egenskap tjänstgjort vid nordvestra, södra och norra stambanorna till Maj månad 1872, då han lemnat statens järnvägsbyggnad-

der; att han börjat ånyo derstädes tjenstgöra i Mars månad 1877, då han antagits till distriktsingeniör; att han i denna befattning, som han innehåft till sin den 23 Juni 1888 inträffade död, ledt arbetena vid en del af norra stambanan samt vid statsbanorna Söderhamn—Kilafors och Hudiksvall—Ljusdal; att Lundborg under den tid af sammanlagdt 28 år, han sålunda varit anställd vid statens jernvägsbyggnader, med oförtröttadt nit, redbarhet och duglighet utfört alla de honom anförtrodda magtpåliggande och ansvarsfulla uppdrag; samt att, med hänsyn till den långvariga och mödosamma samt för landet gagnande verksamhet, hvaråt Lundborg i lifstiden egnat sig, och i betraktande af den bekymmersamma belägenhet, hvori den efterlemnade enkan genom mannens oförmodade frånfälle blifvit bragt utan andra tillgångar till försörjning för sig och de omyndiga barnen, än behållningen i dödsboet, Jernvägsstyrelsen hemstälde, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att bevilja sökanden en årlig pension af 1,000 kronor att åtnjutas från och med år 1889 och så länge sökanden lefde ogift.

Uti infordradt underdånigt utlåtande af den 21 nästlidne November hade Statskontoret, med afseende å hvad ansökningshandlingarna innehöle och Jernvägsstyrelsen anført samt då Lundborg i lifstiden icke innehåft sådan anställning i statens tjenst, att han kunnat bereda enka och barn pensionsrätt i någon af de för sådant ändamål för statens tjenstemän inrättade kassor, jemväl för sin del ansett att åt enkan Lundborg borde beredas något understöd, hvars belopp Statskontoret likväl, vid jämförelse med dylika tillförene af Riksdagen beviljade pensioner, ansåg icke böra bestämmas högre än 600 kronor.

På grund af hvad i ärendet förekommit, hemstälde Statsrådet, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva, att Distriktsingeniören Lundborgs enka Maria Vilhelmina Lundborg, född Löhman, finge, så länge hon förblefve enka, från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension till belopp af 600 kronor att utgå från och med 1889 års ingång.

56:o.

En af Förste Aktuarien i Statistiska Centralbyrån Filosofie Doktorn John August Constantin Hellstenius' enka, Hilda Sofia Charlotta Hellstenius, född Carlson, i underdånighet gjord, af Öfverdirektören och Chefen för Statistiska Centralbyrån med underdånig skrifvelse den 22

[16.]
Pension för
Förste Ak-
tuarien J. A.
C. Hellste-
nius' enka.

sistlidne Oktober insänd ansökning att, som boet efter hennes den 11 Augusti innevarande år aflidne man varit så skuldsatt, att det måst till fordringsegarne afträdas, och sökanden för sitt eget uppehälle och för fullbordande af sin sons uppfostran numera vore uteslutande hänvisad till en från Civilstatens pensionsinrättning utgående pension, uppgående under de tre närmaste åren till allenast 300 kronor och derefter till 600 kronor om året, samt sökanden på grund af sjuklighet vore oförmögen att försörja sig sjelf och skaffa medel till sin sons uppfostran, nådig proposition måtte till Riksdagen aflåtas om beviljande åt sökanden af en pension å 600 kronor om året.

Af de ansökningen bifogade handlingarna inhemtades: att sökanden, som vore född den 2 Juli 1845, i sitt äktenskap egde en oförsörd son; att, enligt intyg af professorerna A. Anderson och M. Salin, sökanden under en följd af år lidit och fortfarande lede af en sjukdom, hvilken medförde stor allmän svaghet och gjorde henne oförmögen att åtaga sig någon ansträngande och ihållande sysselsättning; samt att enligt uppteckningen af det till urarfva konkurs afträdda boet efter Hellstenius tillgångarna icke på långt när betäckte skulderna.

Uti förenämnda underdåniga skrifvelse hade Öfverdirektören och Chefen för Statistiska Centralbyrån hufvudsakligen anfört: att Hellstenius, hvilken, född år 1834, efter aflagda lärdomsprof vid Upsala universitet, promoverats till filosofie doktor, blifvit anställd den 13 Oktober 1860 såsom extra ordinarie amanuens vid universitetsbiblioteket derstädes och sedermera såsom ordinarie amanuens, hvarefter han den 27 Januari 1862 utnämns till docent i fäderneslandets historia; att Hellstenius, efter 9 års verksamhet vid universitetet, derunder han med offentligt understöd företagit flera in- och utländska resor för arkiv- och biblioteksstudier, den 15 Oktober 1869 förordnats att bestrida en aktuariefattning vid Statistiska Centralbyrån, hvarefter han, efter förnyade förordnanden å samma tienst, den 18 November 1870 erhållit fullmakt å tjensten; att han innehaft berörda tienst till den 13 April 1877, då han från densamma, på ansökning, erhållit afsked för att öfvertaga befattningen såsom verkställande direktör vid centraltryckeriet i Stockholm; att Hellstenius, som redan den 15 Oktober 1875 i nåder förordnats att vara ledamot af förberedande skattejemkningskomitén och att jemväl såsom sekreterare biträda komitén särskildt vid uppgörandet af statistiska öfversigter, som för komiténs arbeten funnes nödiga, den 28 Oktober 1879 kallats till sekreterare hos den då sammanträdande skatteregleringskomitén; att han den 17 Februari 1880 åter inträdt i Statistiska Centralbyrån, i det han då utnämns till förste aktuarie derstädes, hvilken befattning han innehaft till sin död; samt

att Hellstenius, förutom att han såsom ordinarie tjänsteman i Statistiska centralbyrån utarbetat eller deltagit i utarbetandet af en mängd af byråns publikationer, såsom många årgångar af sammandragen af länsstyrelsernas femårsberättelser, af jordbruksstatistiken, af valstatistiken m. m., jemväl i öfrigt utvecklat en omfattande skriftställareverksamhet, hufvudsakligast af historiskt och statistiskt innehåll; och hade Centralbyråns chef, med afseende å Hellstenius' mångsidiga och gagnande verksamhet i vetenskapens och det allmännas tjänst samt hans efterlemnade enkas bekymmersamma belägenhet, förordad bifall till sökandens anhållan.

Uti underdånigt utlåtande af den 13 sistlidne November hade Statskontoret anført att, med afseende å hvad Chefen för statistiska centralbyrån vitsordat om Hellstenius' verksamhet samt då tillgångarna i boet understege skulderna, i följd hvaraf sökanden befunne sig i fullkomligt meddellöst tillstånd, med undantag af den henne från civilstatens pensionsinrättning tillkommande pension, ansåge Statskontoret, som, med afseende å sökandens intygade oförmåga att med arbete bidraga till sitt underhåll, funne henne vara i behof af något ytterligare bidrag utöfver förenämnda, till hennes uppehälle otillräckliga pension, sig kunna i underdånighet hemställa, det Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att sökanden finge å allmänna indragningsstaten tillerkännas en årlig pension af 400 kronor, att med beräkning från 1889 års ingång af henne åtnjutas, så länge hon i sitt nuvarande enkostånd förblefve.

Med afseende å Förste Aktuarien Hellstenius' förtjenstfulla verksamhet i det allmännas tjänst och å hvad i öfrigt i ärendet förekommit hemstälde Statsrådet, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att Hellstenius' enka Hilda Sofia Charlotta Hellstenius, född Carlson, finge, så länge hon förblefve enka, från allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension till belopp af 400 kronor att utgå från och med ingången af år 1889.

Hans Maj:t Konungen behagade i nåder bifalla hvad Statsrådet uti de under 55:o och 56:o upptagna ärenden hemställt samt befalde, att utdrag af detta protokoll skulle meddelas Finansdepartementet till iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

Ex protocollo:
J. Meijer.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 31 De-
cember 1888.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
EHRENSVÄRD,
Statsråden: Herr LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
ÖRBOM,
Friherre ÅKERHJELM.

Departementschefen, Statsrådet von Krusenstjerna föredrog vidare:

37:o.

[17.] En af Materialvakten vid statens jernvägsbyggnader Carl M. Carlson i underdånighet gjord ansökning, att, enär han vid numera uppnådda 69 lefnadsår sannolikt inom kort blefve uppsagd från sin innehafvande tjänst samt i allt fall ej längre egde de för densammas skötande erforderliga krafter och till följd deraf icke heller vore i tillfälle att kunna erhålla annat arbete till sitt uppehälle, Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig proposition om beviljande åt Carlson under hans återstående lifstid af årlig pension till belopp, som Kongl. Maj:t kunde finna skäligt bestämma.

Af handlingarne i ärendet inhemtades: att Carlson, som vore född den 2 Juli 1819, alltsedan år 1857 varit anställd vid statens jernvägsbyggnader och att han på ett utmärkt och nitiskt sätt fullgjort sina åligganden.

Jernvägsstyrelsen, som med underdånig skrifvelse den 29 November 1888 till Kongl. Maj:t öfverlemnade Carlsons ansökning med dertill hörande handlingar, hade dervid, då Carlsons tjenstgöring, hvilken af hans närmaste förmän väl vitsordats, i den närmaste framtiden måste upphöra, när hans arbetsduglighet i följd af den höga ålder, han nu uppnått, icke längre kunde påräknas motsvara de kraf, som derpå måste ställas från byggnadsbefälets sida, samt dertill komme, att Carlsons långt framskridna lefnadsålder måste för honom medföra stor svårighet att bereda sig utvägar till försörjning genom annat lefnadsyrke, i underdånighet hemställt om nådig proposition till Riksdagen, att en årlig pension af 500 kronor, motsvarande 40 procent af det belopp, hvartill Carlsons aflöning under en följd af år uppgått, måtte af statsmedel anvisas, att till Carlson under hans återstående lifstid utgå från den tid, då hans anställning vid statens jernvägsbyggnader upphörde.

I infordradt utlåtande af den 17 December 1888 hade Statskontoret, med afseende å sökandens höga ålder och långvariga, väl vitsordade tjenstgöring, samt då sökanden icke varit i tillfälle att bereda sig pensionsrätt i någon af de för civile tjenstemän och betjente inrättade, med statsmedel understödda pensionsinrättningar, i underdånighet tillstyrkt nådigt bifall till ansökningen, på sätt Jernvägsstyrelsen hemställt.

På grund af hvad sålunda förekommit tillstyrkte Statsrådet, att Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva, att Materialvakten Carlsson finge från och med månaden näst efter den, hvarunder han entledigades från anställning vid statens jernvägsbyggnader, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 500 kronor.

Hvad Statsrådet uti detta mål tillstyrkt behå Hans Maj:t Konungen gilla samt befalde, att utdrag af detta protokoll skulle meddelas Finansdepartementet för iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

Ex protocollo:
Axel Hegardt.

*Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 21
December 1888.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
EHRENSVÄRD,
Statsråden: Herr LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
ÖRBOM,
Friherre ÅKERHJELM.

Härefter föredrog departementschefen, Statsrådet Wennerberg:

[18.]
*Pension för
Seminarilä-
raren C. J.
Dahlberg.*

En af läraren i trädgårdsskötsel vid folkskolelärareseminariet i Linköping Carl Johan Dahlberg gjord underdånig ansökning, att, enär han, som vore född den 8 Februari 1824, numera till följd af vacklande helsa och försvagade krafter icke kunde uppehålla de till hans tjänstebefattning hörande åligganden, Kongl. Maj:t täcktes förunna sökanden rättighet att efter afskedstagandet såsom bidrag till hans lifsuppehälle erhålla pension till samma belopp, som han i årlig lön uppbure eller 1,000 kronor; till stöd för hvilken anhållan sökanden, bland annat, åberopat, att han, som räknade 17 tjänsteår såsom folkskolelärare och 20 $\frac{1}{2}$ år såsom lärare vid seminarium, skulle,

om han bibehållit den förra tjensten, under år 1881 varit berättigad till full pension från folkskolelärarynes pensionsinrättning, att det vore obilligt, om den omständigheten, att sökanden öfvertagit en lärarebefattning vid seminarium, hvilken erfordrade icke allenast pedagogisk vana utan äfven den högre insigt i ett af folkskolans öfningsämnen, som vore behöflig för handledande af blifvande folkskolelärare, skulle hafva beröfvat honom all sådan förmån, samt att, enär den lön, sökanden åtnjutit, varit otillräcklig för hans och hans familjs lefnadskostnader, han under sin tjänstetid vid seminariet blifvit försatt i en brydsam ekonomisk ställning.

Af till ärendet hörande handlingar inhemtades: att Dahlberg efter aflagd organist- och kyrkosångareexamen vid musikaliska akademien blifvit den 5 Oktober 1851 antagen till klockare och organist samt skollärare i Skönberga församling, från hvilka befattningar han den 28 November 1869 på begäran erhållit afsked, efter att den 1 Juli 1868 hafva tillträdt sin nu innehafvande läraretjänst vid folkskolelärareseminariet i Linköping, dertill han af Domkapitlet i Linköping redan den 13 November 1867 förordnats; att enligt företedt läkarebetyg Dahlberg lede af kronisk magkatarr och blodbrist, hvarigenom han blifvit försvagad till sina krafter och mindre förmögen att sina åligganden såsom lärare fullgöra; samt att Domkapitlet, efter vederbörande seminariirektors hörande, i afgifvet yttrande tillstyrkt bifall till ifrågavarande ansökning.

Uti infordradt underdånigt utlåtande hade Statskontoret anført, att sökandens aflöning utgjordes af arfvode till belopp af 900 kronor och tillökning deri med 100 kronor enligt nådiga brefvet den 29 Maj 1874 eller sammanlagdt 1,000 kronor; att någon rättighet till pension å allmänna indragningsstaten icke vore i författningarne medgifven lärare i trädgårdsskötsel vid folkskolelärareseminarierna, men att, då Dahlberg uppnått en ålder af nära 65 år, varit anstald i allmän tjänst under 37 år, deraf mer än 20 år i nu innehafvande beställning samt enligt bifogadt läkarebetyg vore till följd af försvagade krafter mindre förmögen att sina åligganden såsom lärare fullgöra, Statskontoret ansåge, att pensionsförmån å allmänna indragningsstaten borde honom beredas till belopp, motsvarande den aflöning af 1,000 kronor, han nu egde uppbära.

Med afseende å hvad sålunda förekommit hemstälde Statsrådet, att Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning derom, att

Dahlberg må från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från nämnda befattning honom beviljas, under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 1,000 kronor.

[19.]
Pension för
Mediko-filo-
sophie kandida-
ten J. A. W.
Hägerstrand.

En af Mediko-filosofiekandidaten Johan Adolf Wilhelm Hägerstrand gjord underdånig ansökning, det Kongl. Maj:t täcktes bereda honom en årlig pension af 600 kronor.

Till stöd för denna ansökning hade Hägerstrand, med bifogande af tjensteförteckning samt prest- och läkarebetyg, åberopat, att han, som vore född den 18 Juli 1825, från den 22 Oktober 1855 till den 15 November 1887 merendels innehaft förordnanden att tjenstgöra såsom läkare på olika ställen inom riket, senast i Pajala distrikt af Norrbottens län; att han för denna tjenstgöring ofta fått vidkännas betydliga flyttningskostnader och kunnat göra föga besparing på sin aflöning, som gemenligen utgjort 5 kronor om dagen; att, sedan han, som enligt läkarebetyget ådragit sig muskel- och ledgångsreumatism, hvaraf han lede stort men, samt i öfrigt blifvit till helsa och krafter mycket försvagad, icke hade någon utsigt att vidare blifva anställd såsom läkare, sökanden flyttat till Söderköping och blifvit inhyst hos en fattig, ogift syster, hvilken med knapp nöd förmådde genom handarbete försörja sig sjelf; samt att den lilla besparing, Hägerstrand under sin tjenstgöring kunnat åstadkomma, efter flyttningen från Pajala åtgått, hvadan, på sätt omförmälda prestbetyg jemväl utvisade, Hägerstrand, som hade hemortsrätt i Pajala församling, numera vore helt och hållet obemedlad och ur stånd att genom arbete sjelf förskaffa sig sitt uppehälle samt ej heller kunde påräkna bidrag dertill af sina närmaste släktingar, hvilka jemväl vore medellösa.

Uti häröfver inforrdadt utlåtande hade Medicinalstyrelsen anført, att Hägerstrand under lång tid af Sundhetskolegium och Medicinalstyrelsen användts till tjenstgöring såsom extra läkare inom distrikt, så aflägsna och besvärliga och med en i förhållande till arbetet och ansträngningarne så ringa aflöning, att icke någon annan läkare, vid den förut mindre rika tillgången på dertill behöriga personer, velat söka läkarebefattningarne i dessa distrikt eller mottaga förordnanden derstädes; att Hägerstrand sålunda såsom extra läkare tjenstgjort under åren 1876—1881 i Lycksele distrikt af Vesterbottens län samt under åren 1882—1887 i Sveriges nordligaste läkaredistrikt, Pajala, hvarest tjenstgöringen vore till följd af mycket långa tjensteresor ytterst besvärlig och mödosam; äfvensom att han städse sökt att efter sin förmåga med nit och duglighet fullgöra de honom lemnade läkareförordnanden. På grund häraf hade Medicinalstyrelsen tillstyrkt, det Kongl.

Maj:t täcktes till näst sammanträdande Riksdag aflåta nådig proposition om beviljande å allmänna indragningsstaten åt Hägerstrand af en årlig pension till belopp af 600 kronor, att utgå från och med början af år 1889.

Statskontoret, hvars yttrande i ärendet jemväl inforrats, hade, med hänsyn till de i detta fall förekomna särskilda omständigheter, tillstyrkt nådigt bifall till den underdåniga ansökningen, på sätt Medicinalstyrelsen hemstält.

Med anledning af hvad sålunda blifvit anfördt, hemstälde Statsrådet, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att Hägerstrand må från och med 1889 års början under sin återstående lifstid å allmänna indragningsstaten åtnjuta en årlig pension af 600 kronor.

En af Styrelsen för Chalmers' tekniska läroanstalt i Göteborg gjord underdånig framställning om proposition till Riksdagen angående pension åt Vaktmästaren vid nämnda läroanstalt Anders Alexander Andersson.

[20.]
Pension för
Vaktmästaren
A. A.
Andersson.

Till stöd härför hade Styrelsen hufvudsakligen anført: att Andersson, som vore född den 12 December 1830 och gift med Maria Magdalena Johansson, född den 5 Oktober 1827, i Oktober månad 1859 antagits till vaktmästare vid läroanstalten; att han med synnerligen stort nit och duglighet till Styrelsens stora belåtenhet skött denna befattning, till dess han under hösten 1881 blifvit blind; att Styrelsen derefter låtit Anderssons hustru, som med ovanlig drift och duglighet biträdt sin man i dennes åligganden, bestrida vaktmästarebefattningen, hvilken hon ock, med en ur alla synpunkter berömvärd omvårdnad om institutets lokaler och tillhörigheter samt med ovanlig duglighet, uppehållit, till dess hon nu började på grund af ålderdom blifva oförmögen att bestrida ifrågavarande sysslor på vederbörligt sätt; att den väsentliga tillökning i läroanstaltens lokaler, som med anledning af skeppsbyggeriskolans förening med anstalten egt rum genom påbyggande af anstaltens hufvudbyggnad och tillbyggnad af verkstaden, ännu tydligare ådagalade nödvändigheten att besätta vaktmästare-tjensten med ny innehafvare, så vidt snygghet och ordning inom anstalten skulle kunna uppehållas och de budskickningar, som för densammas räkning måste ega rum, skulle kunna uträttas; att Styrelsen ock nödsakats att under det nu ingångna läsåret vidtaga provisoriska mått och steg genom ett mindre anslags beviljande såsom bidrag till extra betjening vid läroanstalten, ehuru ett nöjaktigt ordnande af vaktmästaregöromålens bestridande iugalunda kunde på denna väg åstadkommas; att, då emellertid Vaktmästaren Andersson och hans hustru under snart 30 år med

exemplarisk trohet och nit samt mindre vanlig duglighet skött sina åligganden och Andersson blifvit blind i läroanstaltens tjänst, Styrelsens ansåge det vara med billighet förenligt, att Andersson beviljades pension för hans återstående lifstid, i hvilket hänseende Styrelsen föreslagit ett belopp af 500 kronor om året; samt att några medel till Anderssons pensionering icke stode till Styrelsens förfogande.

Vid Styrelsens ifrågavarande framställning fans fogadt ett den 14 September 1888 utfärdadt läkareintyg, innehållande att Andersson lede af fullständig blindhet i följd af atrofi i synnerverna.

Uti infordradt underdånigt utlåtande hade Statskontoret, med tillkännagifvande att enligt fastställd stat aflöningen för vaktmästaren vid Chalmers' tekniska läroanstalt vore bestämd till 750 kronor jemte fri bostad, i underdånighet andragit, att då genom behörigt läkarebetyg styrkt blifvit, att Andersson lede af fullständig blindhet, samt han, som uppnått en ålder af 58 år och under 29 år innehaft vaktmästaresysslan, genom obotlig sjukdom vore oförmögen att densamma vidare bestrida, Statskontoret ansåge, att pensionsförmån borde honom beredas; och hade Statskontoret icke något att erinra mot det af Styrelsen föreslagna belopp, 500 kronor årligen.

Med afseende å hvad sålunda förekommit hemstälde Statsrådet, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att vaktmästaren Andersson må från och med månaden näst efter den, i hvilken han erhåller afsked från sin befattning, å allmänna indragningsstaten åtnjuta pension till belopp af 500 kronor årligen.

[21.] Vidare hemstälde departementschefen, att Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, att, i likhet med hvad under flera föregående år egt rum, å allmänna indragningsstaten måtte äfven för år 1890 anvisas ett anslag af 10,000 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kunde finna godt meddela, användas till understöd af högst 250 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka oförvitligen skött sin tjänst men derifrån erhållit afsked före år 1867.

I denna hemställan förenade sig Statsrådets öfrige ledamöter.

Hvad Statsrådet beträffande de under nästföregående 4 punkter upptagna ärenden i underdånighet

tillstyrkt och hemställt, behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla; och skulle protokollsutdrag härom till Finansdepartementet öfverlemnas för behörigt iakttagande vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

Ex protocollo:

Wilh. Beskow.

*Utdrag af protokollet öfver landtförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott
den 12 Oktober 1888.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
EHRENSVÄRD,
Statsråden: LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
Friherre ÅKERHIELM.

1:o.

Chefen för landtförsvarsdepartementet, Statsrådet Friherre Palm-
stierna hemställde i underdånighet:

2:o.

Departementschefen yttrade härefter:

[25.]
Angående
behöfvet af
kreditiv för
år 1890 för
upprätthål-
lande af ar-
méns pen-
sionskassas
pensionering
m. m.

»Då jag nu går att inför Eders Kongl. Maj:t anmäla Direktionens
öfver arméns pensionskassa underdåniga skrifvelse den 26 sistlidne
September i fråga om beloppet af det kreditiv, som för år 1890 kan
blifva erforderligt dels till upprätthållande af arméns pensionskassas
egen pensionering och dels till fyllnadspensioner för arméns befäl och

underbefäl med vederlikar, beder jag att först få yttra mig om en annan fråga, som härmed står i det närmaste sammanhang.

Uti underdånig skrifvelse den 7 Juli 1887 angående regleringen af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel yttrade Riksdagen, jemte det den förklarade sig bifalla hvad Eders Kongl. Maj:t föreslagit i fråga om beloppet af ofvan omförmälda kreditiv för år 1888, att då det höga anslag, som hittills utgått till arméns pensionskassa, på grund af hvad Eders Kongl. Maj:t anfört, måst höjas och, efter hvad Riksdagen inhemtat, anledning vore att befara, att, om nu gällande bestämmelser bibehöllos, detsamma inom en snar framtid komme att ytterligare förhöjas, Riksdagen ansåge angeläget vara att uttala önskvärdheten af åtgärders vidtagande för att motverka sådan ytterligare höjning. Enligt nu gällande bestämmelser vore, fortsatte Riksdagen, officerare af kompaniofficers grad under vissa vilkor vid 50 års ålder berättigade och vid 53 års ålder förpligtade att afgå med pension. Om icke de fleste, så dock ett flertal af dem besutte, enligt Riksdagens åsigt, vid sistnämnda ålder otvifvelaktigt ännu den kraft och uthållighet, att de, utan men för härens krigsduglighet, skulle kunna kvarstå i tjensten ännu någon tid, t. ex. till 55 års ålder eller till samma ålder som deras vederlikar vid flottan. Det hade vidare syntts Riksdagen ej obilligt, om de officerare, som derefter antogos, ålades att i någon högre mån än nu bidraga till sin framtida pensionering, så att åtminstone det bidrag af kreditivet, som utginge till upprätthållandet af arméns pensionskassas egen pensionering, måtte kunna nedsättas. På antydda sätt skulle, enligt Riksdagens förmenande, det utan olägenhet kunna låta sig göra att åstadkomma, om icke en minskning i anslagets nuvarande belopp, så åtminstone en motvigt mot en ytterligare förhöjning deraf.

Riksdagens berörda skrifvelse anmälades för Eders Kongl. Maj:t i Statsrådet den 4 Oktober 1887, och behagade Eders Kongl. Maj:t, som redan förut genom generalorder anbefalt arméns samtliga militära högsta myndigheter att sjelfve afgifva och, der regements- eller corpschefer voro dem underlydande, från dessa infordra yttrauden öfver den af Riksdagen ifrågasatta ändringen med afseende å pensionsåldern för kompaniofficere, då uppdraga åt f. d. öfversten och chefen för Södermanlands regemente m. m. Friherre A. H. Leijonhufvud att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med utredning och yttrande, i hvad mån armébefällets nuvarande bidrag till dess pensionering, med hänsyn till pensionsbeloppens storlek och tidpunkten för pensions erhållande, understiga de enahanda afgifter, delegare i andra med arméns pensionskassa

likställda kassor och pensionsinrättningar hafva att för undfående af pension erlägga.

Sedan så väl dessa utlåtanden som ett sedermera öfver Riksdagens framställning från Direktionen öfver arméns pensionskassa infordradt yttrande numera inkommit, föreligger resultatet af den sålunda anbefalda utredningen i sin helhet, och jag beder att nu i korthet få redogöra för densamma.

Af arméns 56 militärmyndigheter hafva endast sekundcheferna för Svea och Andra lifgardet samt cheferna för Uplands regemente äfvensom Hallands och Blekinge bataljoner tillstyrkt den af Riksdagen ifrågasatta förändringen beträffande kompaniofficerarnes pensionsålder. De skäl de härför åberopa äro i allmänhet hänsynen till de enskilde tjenstemännens ekonomi. På sätt en chef erinrar, är det just under de sista åren af sin tjenstetid, som kaptenerna äro i behof af de största inkomsterna i och för bestridande af de alltjemt sig ökande utgifterna för familjemedlemmarne. Dessutom förmena dessa chefer, att en officer ännu vid 55 års ålder merendels besitter den kroppskraft, att, om i öfrigt åtgärder vidtagas i syfte att aflägsna individer, som undantagsvis äro otjenstbara, hinder synes dem icke möta att höja gränsen för det obligatoriska afskedstagandet till 55 år.

Alla de öfriga militärmyndigheterna hafva i sina yttranden på det kraftigaste afstyrkt bifall till det framställda förslaget.

Flera af dessa yttranden innehålla omsorgsfulla och värderika utredningar i frågan. Då emellertid en fullständig redogörelse för alla yttrandena skulle leda till onyttig vidlyftighet, beder jag att få inskränka densamma till två af dem, chefernas för lifgardesbrigaden och generalstaben, i hvilka alla de skäl mot framflyttningen af tiden för kompaniofficerarnes afskedstagande, som af armémyndigheterna åberopats, synas mig sammanfattade.

Chefen för lifgardesbrigaden erinrar till en början, att de i nådiga cirkuläret den 22 Juni 1877 gifna bestämmelser angående ny pensionsreglering för armén, i hvilka Riksdagen nu hemställer om ändring, äro byggda på noggranna beräkningar och blifvit antagna efter Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens mogna öfvervägande, att de åldersgränser, som der äro upptagna, hafva tillkommit på grund af en lång erfarenhet, som visat nödvändigheten för arméns hållande i tjenstbart skick af att, såsom skett, begränsa officerarnes af kompaniofficersgraden

berättigade kvarstående i tienst, samt att långt ifrån att sedan dess ändrade förhållanden inträdt, som kunde göra det välbetänkt att i den af Riksdagen angifna rigtuing ändra ofvan omförmälda bestämmelser, taktikens utveckling under de senare åren snarare talade för ett motsatt tillvägagående. Kompanierna voro numera i viss mån sjelfständiga afdelningar inom bataljonen, så att vida större kraf än förr ställes på vederbörande kompanichefers initiativ, beslutsamhet, handlingskraft och uthållighet. De måste vidare för sitt kompanis ledning förflytta sig längre vägar än förr och, då den moderna krigsföringen kräfde ett i alla afseenden snabbare afgörande än den äldre, jemväl med större hastighet. I alla nutidens arméer, som följt med den moderna utvecklingen, hade också fordringarne på ett ungt och kraftigt befäl i kompaniofficersgraden ej lemnats obeaktade. Officerarnes tidigare afgang vore inom dem möjliggjord derigenom, att en efter tjenstetiden proportionel pension vore dem beredd, och mångenstädes hade krigsstyrelsen rättighet att genom magtspråk försätta officerare, som af ett eller annat skäl icke passade för sin anställning, till någon för dem mera egnad syssla inom hären eller försvarsverket i allmänhet.

Svenska armén vore dessutom, fortsätter chefen för lifgardesbrigaden, i afseende å organisation och öfning underlägsen de fleste öfrige europeiske härarne, och det vore vid sådant förhållande ej välbetänkt att ej upprätthålla den duglighet hos härens alla delar, som med landets tillgångar kunde vinnas. I den nya pensionslagen hade legat en mäktig faktor att hålla officerscorpsen och särskildt kompaniofficersgraden i någorlunda tjenstdugligt skick, derigenom att möjlighet till afgang och slutligen tvång dertill beredd i tid, innan kroppskrafter och rörelseförmåga, handlingskraft och intresse voro stadda i för starkt tillbakagående. Endast få personer egde, enligt chefens för lifgardesbrigaden åsigt, vid en ålder af öfver 50 lefnadsår nog kroppslig styrka, lättrolighet och uthållighet för att rätt kunna utöfva en kompanichefs-tienst och ännu färre vore de, som vid sagda ålder, efter en på militära framgångar och omvexlingar så litet rik bana som en vid 50 års ålder obefordrad kompaniofficers, kunde ega det intresse för tjensten, att armén af deras verksamhet tillskyndades fördelar och icke olägenheter. Och ändå kunde man icke säga, att den erfarenhet, som i detta afseende vunnits inom armén, hemtats från förhållanden, som uppkomme under en sträng tjenstgöring. Endast undantagsvis vore här i landet tillfälle att se fältstarka afdelningar uppträda och att under längre öfningar pröfva, till hvilken grad kompanichefernas krafter under sådan tjenstgöring togos i anspråk. Erfarenheten från de vanliga fälttjenst-öfningarne kring mötesplatserna och förläggningssorterna med afdelnin-

gar på fredsfot vore icke att döma efter. Det vore derföre chefens för lifgardesbrigaden bestämda öfvertygelse, att hvarje stadgande, hvilket såsom regel medgäfvde officerare af kompaniofficersgrad att längre än till uppnådda 53 års ålder kvarstå med anställning på stat, bidroge att göra hären mindre krigsduglig och alltså ur denna synpunkt vore förkastligt.

Chefen för generalstaben bestrider likaledes i sitt utlåtande, att flertalet kompaniofficere i åldern emellan 53 och 55 år besitter den kraft och uthållighet, att de kunna, såsom sig bör, sköta en kompaniofficers åligganden under ett fälttåg, och den af Riksdagen gjorda häntydningen på en viss likställighet emellan arméns kompaniofficere och flottans officerare af motsvarande grad kan, enligt chefens för generalstaben förmenande, icke fullföljas, utan att dess bristande öfverensstämmelse med verkliga förhållandet kommer att träda i dagen. Redan i dåvarande statsrådets och chefens för landtförsvaret anförande till statsrådsprotokollet af den 30 December 1876, hvilket ligger till grund för Eders Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen om de nya pensionsgrunderna, vore, enligt hvad chefen för generalstaben erinrar, med bestämdhet framhållet, att med bevarande af arméns tjänstbarhet icke låte sig förena att utsträcka pensionsåldern för de lägre officersgraderna och för underofficerarne så långt, som vid flottan utan olägenhet kunnat ske. Denna åsigt godkändes då af Riksdagen, och förhållandena voro sedan dess icke förändrade. I sjelfva verket kan, hvad särskildt angår kompaniofficerarne, enligt chefens för generalstaben åsigt, någon jemförelse emellan deras ställning till denna fråga och officerares af motsvarande grad vid flottan icke ega rum. Förstnämnda officerare vore utan tvifvel allt fortfarande de af fälthärens hela personal, hvilkas kroppskrafter och uthållighet under krig ställes på det hårdaste prof. Framför allt vore förhållandet sådant vid arméns hufvudvapen infanteriet. Under de dagliga marschern i fält skulle kompanichefen öfverse sitt kompani, än uppehålla sig vid tåten än i queuen af detsamma, och marschansträngningen för honom stegrades sålunda icke obetydligt utöfver hvad förhållandet vore för kompaniets öfriga personal. Vid dagmarschernas slut, kompaniet måtte utvecklas till strid, afsändas på bevakning eller gå i bivack, upphörde icke krafvet på förhöjda kroppsliga ansträngningar för kompanichefen. Det vore tvärtom han, på hvilken ansvaret för alla inom kompaniet erforderliga anordningar fortfarande hvilade; och då slutligen tiden till hvila för kompaniet inträdde, vore han den ende, som icke finge njuta af densamma, förr än längre fram, sedan han med sina biträden, det ena efter det andra, afhandlat och ordnat kompaniets ekonomiska angelägenheter, fört sina rullor, gjort sina dagboksanteck-

ningar m. m. Under hvilat hade han föga större beqvämlichkeit än en hvar af kompaniets öfriga personal, och uteblefve bagageträngen för dagen, något som lätt kunde inträffa i fält, vore han i afseende på förplägnaden sämre stäld än mannen i ledet. Ett dylikt en infanterikaptens hvardagslif i fält kunde i afseende å kroppsansträngningar i ingen mån jemföras med gradkamratens vid flottan och hans i kroppsligt afseende föga ansträngande sysslor å det med alla fredslifvets beqvämlichkeiten utrustade fartyg, öfver hvilket han förde befälet eller eljest vore anstäld; och förhållandena vore ej nämnvärdt olika med afseende å squadrons- eller batterichefen vid specialvapnen.

Inom de flesta land, yttrar vidare chefen för generalstaben, lemnade också kompaniofficerarne den aktiva tjensten vid en ålder af omkring 50 år, och detta äfven om infanteriets kompanichefer, enligt gällande arméorganisation, voro beridna och sålunda till en ej ringa grad fritagna från de dagliga marschansträngningar, som i fält föllo på de svenska kompanichefernas lott. Så vore förhållandet i allmänhet i stormaktsarméerna; men äfven de makter af andra ordningen, hvilkas arméförhållanden voro tidsenligt ordnade, hade följt stormakternas föredöme.

Frågan hade emellertid, efter chefens för generalstaben förmenande, äfven en annan sida. Allt sedan 1858, då fyllnadspension från statsverket för första gången under vissa vilkor tillerkändes arméns befäl vid sidan af pension ur arméns pensionskassa, hade de svenska pensioneringsbestämmelserna haft ett dubbelt mål, nemligen att dels bereda statens tjenare, då de vid framskriden ålder utträdde ur den egentliga krigstjensten, ett i ekonomiskt afseende något så när sorgfritt lif, dels att skaffa armén en reserv af befäl, afsedd att under krig bestrida de mångahanda befattningar utanför den mobiliserade fälthären, hvilka då måste förefinnas, och för hvilkas upprätthållande, derest icke reservbefäl vore påräkneligt, det i ordinarie tjenst varande befälet måste tagas i anspråk. Men för hvarje person af det ordinarie befälet, som användes för sist antydda ändamål, minskades den mobiliserade fälthären icke allenast med en befälhafvare, utan snart sagdt med en hel taktisk underafdelning, och blefve antalet sålunda användt ordinarie befäl något så när betydligt, komme den mobiliserade fälthärens styrka att redan före krigets första dag ansenligt smälta tillhopa. Detta förhållande syntes vara i Riksdagens skrifvelse förbisedt, och i sjelfva verket vore fyllnadspensionen från statsverket för arméns befäl, i olikhet med pensionerna för statens öfrige embets- och tjenstemän, icke uteslutande en pension, utan i främsta rummet ett slags halfsold, som utbetaltes under fredens dagar för en

tjenstgöring, som staten ärnade under krig utkräfvä. Så länge de militära öfningarna för den värnpligtige svenske medborgaren, såsom för närvarande vore fallet, räknades i dagar eller veckor, kunde också, enligt chefens för generalstaben åsigt, den allmänna värnpligten hos oss, i olikhet med i utlandet, icke väsentligen bidraga till skapande af ett reservbefäl, utan halvesoldssystemet måste under en eller annan form anlitas för detta ändamål.

Under åberopande af dessa skäl afstyrker chefen för generalstaben nämnda förslag, såsom ur alla synpunkter egnadt att menligt inverka på svenska arméns krigsduglighet.

Den på omfattande undersökningar stödda jemförelse mellan armébefällets och öfrige tjenstemäns pensionering, som lemnats af f. d. öfversten friherre Leijonhufvud i hans af ofvannämnda uppdrag föränledda betänkande, har ställt sig till uppgift att utreda icke allenast pensionsafgifternas förhållande sins emellan, utan äfven, enligt dåvarande statsrådets och chefens för landtförsvarsdepartementet honom under arbetets fortgång lemnade instruktion, pensionsbidragens förhållande till de lönebelopp, hvarur de skola utgå, och beloppet af de statsmedel, som för pensioneringen af statens olika tjenstemannacorpser tagas i anspråk, hvarförutom utredningen äfven omfattat vederbörande tjenstemäns bidrag till de af staten inrättade enke- och pupillkassorna. Undersökningen har utsträckts till följande institutioner: amiralitetskrigsmanskassan, allmänna indragningsstaten, civilstatens pensionsinrättning, post- och tullstatens pensionsväsende jemte tullstatens enskilda enke- och pupillkassa, statens jernvägstrafiks pensionsinrättning jemte dess enke- och pupillkassa, telegrafverkets pensionsinrättning jemte enke- och pupillkassa, elementarlärarnes enke- och pupillkassa samt folkskolelärarnes pensionsinrättning jemte enke- och pupillkassa.

Resultatet af undersökningarne sammanfattar f. d. öfversten Leijonhufvud i de vid detta protokoll fogade tabeller, hvilka synas mig vara af stor vigt för bedömande af den fråga, som nu är på tal.

Tabellerna gifva vid handen följande af f. d. öfversten Leijonhufvud påpekade förhållanden:

1) *i fråga om arméns tjenstemäns egna pensioner:*

a) *med afseende å pensionsbeloppens storlek:*

att pensionerna för arméns tjenstemän äro i allmänhet lika med pensionerna för tjenstemän med motsvarande lön vid flottans stam och

permanenta reservstat, men med högst få undantag lägre än andra tjänstemäns med motsvarande löneförmåner;

b) *med afseende på årsavgifternas för pensioneringen förhållande till löneinkomsterna:*

att de för arméns tjänstemän stadgade årsavgifter för pensioneringen äro vid värfvade armén i förhållande till löneinkomsterna lika med, men vid indelta armén högre än de årsavgifter, som för samma ändamål erläggas af motsvarande tjänstemän vid flottans stam och permanenta reservstat; att samma årsavgifter äro i förhållande till löneinkomsterna betydligt högre än de, som för samma ändamål erläggas af i löneförhållanden likstälde tjänstemän vid civil- och poststaterna samt telegrafstyrelsen, men något lägre än de, som erläggas af till aflöning likstälde tjänstemän vid jernvägstrafiks- och telegrafverkets stationer;

c) *med afseende på årsavgifternas för pensioneringen förhållande till pensionsbeloppen:*

att de för arméns tjänstemän stadgade pensionsavgifter äro i förhållande till pensionsbeloppen lika med dem, som erläggas af till löneförmåner likstälde tjänstemän vid flottans stam och permanenta reservstat och vid jernvägstrafikstaten, betydligt högre än de, som erläggas af till löneförmåner likstälde tjänstemän vid civil- och poststaterna, samt något lägre än årsavgifterna för motsvarande tjänstemän vid telegrafverkets stationer; samt

II) *beträffande pensionerna för arméns tjänstemäns enkor och barn:*

a) *med afseende på pensionsbeloppens förhållande till tjänstemännens löneinkomster:*

att pensionerna för eukor och barn efter arméns tjänstemän äro större än pensionerna för enkor och barn efter till löneförmåner likstälde tjänstemän vid tullstaten och vid flottan, men mindre än de pensioner af samma slag, som förvärfvas af till löneförmåner likstälde tjänstemän, tillhörande jernvägstrafikstaten, civilstaten, poststaten, telegrafstaten samt allmänna läroverken och folkskolorna; och

b) *med afseende å delegarebidragens förhållande till tjänstemännens löneinkomster:*

att arméns tjänstemäns ifrågavarande bidrag äro i förhållande till löneinkomsterna högre än motsvarande bidrag till amiralitetskrigsmanskassan, men i allmänhet lägre än delegarebidragen till öfriga kassor och inrättningar, som undersökningen omfattat.

Det återstår att redogöra för Direktionens för arméns pensionskassa i frågan afgifna yttrande.

Hvad angår framflyttningen af pensionsåldersgränsen för officerare af kompaniofficersgrad, har Direktionen, som finner denna fråga vara af rent militärisk beskaffenhet, ingenting att tillägga utöfver hvad som yttrats af armémyndigheterna. Vidkommande åter den af Riksdagen gjorda framställningen om åläggande för de officerare, som hädanefter antagas, att i någon högre mån än nu bidraga till sin framtida pensionering har Direktionen låtit verkställa en utredning, utvisande dels den summa, som armébefällets bidrag till dess pensionering för närvarande utgör, efter beräkning af nu utgående 4 $\frac{0}{100}$ å pensionsbeloppet, och dels den summa, hvartill samma bidrag med beräkning af en till 5 $\frac{0}{100}$ förhöjd pensionsafgift skulle uppgå. Enligt denna utredning, för hvilken 1886 års aflöningsstater lagts till grund, utgör sammanlagda årliga pensionsafgiften för samtliga officersbeställningar vid armén efter 4 $\frac{0}{100}$ kronor 98,291: 40 och skulle, beräknad efter 5 $\frac{0}{100}$, utgöra ,, 122,864: 25 hvadan alltså skilnaden eller ,, 24,572: 85

skulle utgöra det belopp, hvarmed armébefällets bidrag genom en sålunda förhöjd afgift komme att ökas. Direktionen erinrar emellertid härvid, att, om för beräkningen af det antal år, som beteckna tjänstetiderna i de olika graderna till och med kompanichefsgraden, läggas till grund de siffror, som år 1881 uppstälts af komiterade för ordnande af arméns enke- och pupillkassa, förhöjningen i armébefällets bidrag efter 6 års förlopp skulle komma att uppgå till endast 2,130 kronor, efter 11 år till 4,614 kronor, efter 16 år till 8,374 kronor och först efter minst 32 år eller den tidpunkt, då hela officerspersonalen från och med lägsta till och med högsta graden blifvit omsatt, till den ofvan angifna summan af 24,572 kronor 85 öre; och anser Direktionen, då det resultat, som på detta sätt komme att vinnas, kan anses vara för statsverket jemförelsevis ganska ringa, men en tillökning af en fjerdedel i officerarnes pensionsafgifter deremot komme att för desse kännas rätt betungande så väl på grund af deras ingalunda höga aflöningsförmåner som de dryga utgifter, de i öfrigt måste vidkännas dels i och för tjänsten, dels ock för beredande af pension åt efterlevande familj, sig böra uttala den förhoppning, att någon förhöjning i armébefällets bidrag till dess pensionering icke varder beslutad.

Som Eders Kongl. Maj:t af denna redogörelse behagade finna, hafva nästan alla de myndigheter, som haft att i ärendet afgifva yttrande, hemställt, att Riksdagens förevarande framställning måtte lemnas utan afseende. Bifall till förslaget om utsträckning af tiden, då kompaniofficer skall vara skyldig lemna tjensten, har visserligen yrkats af 5 regements- eller corpschefer; men de skäl, de derfor anföra, synas mig icke kunna tillmätas någon större betydelse, då uppenbarligen i en fråga som denna hänsynen till de enskilda intressena måste vika för statens berättigade kraf, och påståendet, att kompaniofficerare äfven efter den för afgång nu bestämde tid kunna anses besitta nödiga kroppskrafter för skötandet af sin befattning, förlorar all betydelse vid sidan af de motsatta uttalanden, som gjorts af ett vida större antal myndigheter. Ett närmare öfvervägande af frågan torde också gifva vid handen, att de af Riksdagen angifna medel att förekomma den befarade för starka höjningen af ifrågavarande utgiftspost skulle i hög grad skada landtförsvarets intressen, utan att i afsevärd mån kunna bidraga till uppnåendet af det eftersträfvade målet.

Till en början torde den anmärkning böra förutskickas, att man ingalunda, då beslutet om de nya pensionsgrunderna fattades, förbisåg, att kreditivet för upprätthållandet af arméns pensionering kunde komma att stiga till den höjd, som nu uppnåtts. I det betänkande, som afgafs af komitén för upprättande af förslag angående pensioneringen af arméns befäl och underbefäl den 27 Januari 1876 och som på sin tid delgafs Riksdagen, antogos exempelvis samtliga utgifterna för upprätthållande af arméns pensionering enligt de af komiterade angifna, sedermera af Riksdagen i hufvudsak antagna grunder komma att för åren 1888 och 1889 uppgå till 1,853,216 kronor för det förra och 1,944,141 kronor för det senare. Komiterade utgingo, som bekant, från den förutsättningen, att staten, mot öfvertagande af arméns pensionskassas samtliga tillgångar och deraf härflytande inkomster, skulle sjelf öfvertaga pensioneringen och följaktligen ansvara så väl för de förut från nämnda kassa utgående pensioner som för de föreslagna fyllnadspensionerna. Kassans inkomster utgjorde enligt 1875 års bokslut, det sista som var känt år 1877, då den nya pensionslagen slutligen antogs, 447,698 kronor 72 öre. Skilnaden emellan å ena sidan 1,853,216 kronor och sistnämnda summa, eller 1,405,517 kronor 28 öre, och å andra sidan 1,944,141 kronor och samma summa, eller 1,496,442 kronor 28 öre, skulle alltså, enligt nämnda utredning, beteckna, den förra statens utgifter för arméns pensionering under år 1888 och den sistnämnda enahanda utgifter under år 1889. Enligt riksstaten för innevarande år utgår emellertid kreditivet för upprätthållande af

arméns pensionskassas egen pensionering samt till fyllnadspensioner med 1,125,000 kronor samt är i riksstaten för 1889 bestämdt till 1,325,000 kronor. De af pensionskomiterade gjorda beräkningarna hafva alltså underskridits med i rundt tal 280,000 kronor för innevarande år och 170,000 kronor för 1889, en omständighet, som förtjenar så mycket större uppmärksamhet, då, som bekant, möjligen uppstående brist i de för bestridande af arméns pensionskassas egen pensionering afsedda tillgångar fyllas ur nämnda kreditiv, och arméns pensionskassa, i likhet med andra dylika kassor, under de senare åren i följd af räntans nedgående fått vidkännas en ej obetydlig minskning i sina egna inkomster.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet för den 30 December 1876 ansåg sig visserligen dåvarande statsrådet och chefen för landtförvarsdepartementet på anförda skäl kunna antaga, att hela kostnaden för armébefällets pensionering enligt de nya pensionsgrunderna icke skulle komma att öfverstiga 1,600,000 kronor, och det kan ej nekas, att denna summa något öfverskridits; men å andra sidan torde all utsigt vara för handen, att det uttalande i samma fråga, som gjordes af den vetenskapsman, hvilken verkställt de erforderliga beräkningarna för den nya pensioneringen och för hvilket uttalande i samma protokoll redogöres, skall visa sig riktigt. Utgående från den omständighet, att vid beräkningen af den framtida kostnaden för armébefällets pensionering, när stegringen i pensionsavgifterna kunde anses hafva nått sin höjdpunkt, åtskilliga förhållanden, hufvudsakligen afgang före pensionsåldern, måst lemnas å sido, förklarade han sig nemligen hålla före, att den matematiskt konstaterade slutsumman 2,400,000 kronor sannolikt komme att nedgå till 2,000,000 kronor. Då man till det nuvarande kreditivet lägger arméns pensionskassas egna inkomster, sådana desamma beräknades år 1876, är ännu ej denna summa uppnådd; och enligt hvad som framgår af Direktionens för arméns pensionskassa förenämnda underdåniga framställning rörande beloppet af det kreditiv, som under år 1890 varder behöfligt för upprätthållande af armébefällets pensionering, förefinnes åtminstone grundad anledning att antaga, det ökningen i kreditivet för framtiden ej skall blifva betydlig.

Skilnaden i pensionsåldern för arméns kompaniofficerare och motsvarande grad vid flottan, vid hvilken Riksdagen fäster mycken vikt och som för den synes hafva varit ett af motiven till den gjorda framställningen, förbisågs ej heller, då de nya pensionsgrunderna antogos. På sätt chefen för generalstaben erinrar, betonades tvärtom, att landt-officerns ställning i detta afseende var mycket olika sjöofficerns och att på den förre ställes fordringar i fråga om fysisk uthållighet af

helt annan beskaffenhet än de, som voro gällande för sjöofficern, i hvilken yttre lefnadsförhållanden någon förändring i och med kriget icke kan sägas inträda. Och har någon förändring härutinnan sedan tidpunkten för de nya pensionsgrundernas antagande inträddt, har det snarare varit i riktning att än ytterligare utvidga kompaniofficerns verksamhetssfer och dymedelst skärpa fordringarne på hans uthållighet och öfriga rent fysiska egenskaper. Jag instämmer derutinnan helt och hållet i de uttalanden, som gjorts af arméns myndigheter och för hvilka jag ofvan redogjort. Krigsstyrelserna i de flesta af Europas länder hafva också på allt sätt sträfvat att sänka kompaniofficerns tjänsteålder, ett omdöme, som kan tillämpas icke allenast på stormakterna, hvilka i sin större maktställning se en uppfordran att ej räkna för noga med kostnaderna, då det gäller en fråga af vikt för försvaret, utan äfven på de mindre staterna. Den behandling, frågan om kompaniofficerns tvungna afgang erhållit i vårt granland Danmark, som har en jemförelsevis färsk erfarenhet om det verkliga kriget, är i detta afseende lärorik. År 1867, då i sammanhang med den nya arméorganisation, som aflöste den efter 1864 års krig utdömda, en ny pensionslag antogs, bestämdes nemligen, att arméns kaptener skulle vara berättigade till pension vid 52 och skyldige att afgå vid 55 års ålder, samt subalternofficerare vid vederbörliga 42 och 45 år. Någon tids erfarenhet synes emellertid hafva gifvit vid handen, att äfven dessa åldersbestämmelser medgäfvit för lång tjenstetid åt kompaniofficern, ty då år 1880 ytterligare förändringar gjordes i arméns organisation, bestämdes jemväl, att maximiåldersgränsen för *liniens* kaptener eller dem, som motsvara våra kaptener på stat, skulle vara 52 år. Man medgaf dervid visserligen, att *förstärkningens* kaptener, hvilka enligt 1867 års bestämmelser varit i detta afseende likstälde med *liniens* kaptener, fingo kvarstå i tjensten till 62 år, men då man besinnar, att de danska förstärkningskaptenerne i det allra närmaste motsvara våra med pension afskedade men i krig disponibla kaptener och att denna disponibilitet, enligt gällande föreskrifter, hos oss räcker till utgången af det 65:te lefnadsåret, inses lätt, att de danska bestämmelserna fastställa en maximiåldersgräns, som med ett år för de i tjenst och tre år för de i disponibilitet varande kaptener understiger den, som sedan år 1877 varit gällande för svenska armén.

Det torde emellertid vara omöjligt att i detta afseende uppställa någon för alla särskilda fall absolut tillämplig regel, och utan tvifvel kan det med nu gällande bestämmelser någon gång inträffa, att en fullt duglig officer nödgas lemna tjensten. Lagen är dock ej skrifven för undantagen och kan rimligen ej till dem taga annan hänsyn, än

att den, på sätt i gällande pensionsreglemente också skett, tillser, det möjlighet må vara beredd att, då så anses lämpligt, låta den ovanligt framstående dugligheten taga ut sin rätt.

I hvarje fall torde frågan om tidpunkten för kompaniofficerares tvungna afgang i förevarande afseende icke vara den viktigaste. Saken har äfven en annan sida, som är af vida större betydelse. Eders Kongl. Maj:t inser lätt, att jag härmed afser det högst ogynnsamma inflytande, ett framskjutande af åldersgränsen för kompaniofficerares obligatoriska afskedstagande skulle utöfva på tillgången af vid krig disponibla officerare.

På sätt chefen för generalstaben och flera af arméns myndigheter riktigt erinra, hafva de af staten armébefälet tillförsäkrade pensionerna en helt annan betydelse än de, som utgå till statens civile tjänstemän. De äro i sjelfva verket en aflöning, mot hvilken från vederbörande pensionstagares sida svara skyldigheter af ganska allvarlig art, men som till följd af det långvariga fredslugnet blifvit i allmänna betraktelsesättet bortskymda. Hvar och en, som ur tjensten med fyllnads-pension afgår, skall nemligen, som det heter i 11 punkten af 1877 års pensionsgrunder, vara förbunden att, vid inträffande krig och större rustningar, då så påfordras, samt uti befattning, likartad med den, han förut innehaft, tjänstgöra intill 70 års ålder, om han blifvit pensionsberättigad vid 65 år, men i annat fall intill fyllda 65 år. Pensionstagaren är så att säga ännu i statens tjänst och kan vid behof uppkallas till verksamt deltagande i försvaret. I en arméorganisation som vår, i hvilken på grund af de värnpligtiges korta öfningstid den i andra arméer vanliga utvägen att ur de värnpligtiges led uttaga och utbilda nödigt reservbefäl stöter på snart sagdt öofvervinneliga svårigheter, är det också endast i kraft af nyssnämnda föreskrift i pensionsgrunderna, som utsigter öfverhufvud förefinnas att i någon mån fylla det stora behof af befäl, som vid arméns försättande på krigsfot måste göra sig gällande.

I fråga om underbefälet af manskapsklassen hafva visserligen genom stadgandet i 34 § af nya värnpligtslagen, att den, som innehaft anställning vid härens stam under minst två år, skall efter erhållet afsked under hela sin tjänstetid som värnpliktig tillhöra beväringen, bestämmelser lemnats, som göra det möjligt att i farans stund anskaffa en ej obetydlig del af denna sorts reservbefäl. Hvad åter angår det öfriga befälet, deri jemväl inbegripne underofficerarne, är emellertid detta stadgande i det närmaste betydelselöst. Endast undantagsvis inträffar nemligen, att officerare och underofficerare, som gjort krigaryrket till sin lefnadsuppgift, afgå före värnpligtsålderns utgång. Den utväg att

fylla behovet af reservbefäl, som man under senare tider begynt att äfven med kännbara uppoffringar för statsverket använda vid flottan, lämpar sig ej heller för landtförsvaret. Dels besitta de sjömän, som vid flottan utbildas till reservbefäl, redan förut en mängd fackinsigter och färdigheter, som betydligt underlätta den nödiga utbildningen, dels måste, vid det förhållande att tjensten vid krigs- och handelsflottan i mycket är likartad, den under tjenstgöringen vid flottan förvärfvade utbildningen komma de reservpligtige sjömännen till godo vid återinträdet i det civila yrket och sålunda göra lockelsen att inträda i reserven större. Alla förutsättningar för en dylik reservbefälsinstitution vid armén saknas fullständigt.

Denna är alltså fortfarande för fyllande af sitt behof utaf reservbefäl hänvisad till de i följd af pensionsgrunderna vid krigstjenstskyldige pensionerade officerarne och underofficerarne. Att närmare angifva *storleken* af detta behof skulle föra mig för långt. Om man emellertid något gör sig reda för innebörden af den oerhörda kraftutveckling, som erfordras för nutidens krig, i hvilka i stället för de fordna jemförelsevis fåtaliga yrkesarméerna en stor del af det vapendugliga folket deltagar, om man erinrar sig, att genom de värnpligtiges instickande i de stående truppersnas leder truppförbanden vid mobilisering svälla ut till dubbla eller tredubbla styrkan, att vid öfvergången till krigsfot nya formationer måste bildas, att träng-, étapp-, sjukvårds- och intendenturväsendets ordnande påkallar krafter i en omfattning, hvarom fredsoorganisationen endast gifver en svag föreställning, och att slutligen samtidigt dermed en talrik befälspersonal erfordras för att i depoterna och verkstäderna sörja för, att fältarméns ständiga behof af ersättningsmanskap och materiel på ett något så när tillfredsställande sätt fyllas, om, säger jag, man besinnar allt detta, skall man också lätt inse, att hvarje åtgärd, hvarigenom arméns tillgång på utbildadt befäl inskränkes, är af beskaffenhet att i högsta grad menligt inverka på dess krigsduglighet, äfven om åtgärden närmast träffar endast den grupp af befälet, som ej är afsedd för den egentliga fältarmén.

Att emellertid förslaget att framskjuta tiden för kompaniofficerarnes tvungna afgang just skulle medföra en dylik påföljd, ligger i öppen dag.

Enligt en från ombudsmannen i arméns pensionskassa lemnad uppgift utgör antalet pensionerade officerare emellan 53 och 55 år för närvarande 38 samt hela antalet officerare under 55 år, som äro i åtnjutande af pension och fyllnadspension, icke mindre än 69.

Då all sannolikhet talar för, att benägenheten hos arméns officerare att kvarstå i tjenst intill respittidens utgång skall ökas, i den

mån denna utsträckes, är alltså, under förutsättning af bifall till Riksdagens förslag, att belåra, att icke allenast förstnämnda grupp af officerare, utan äfven en stor del af dem, som eljest skulle afgått vid uppnådd pensionsålder, qvarstannar i tjensten och att således antalet disponible reservofficerare nedgår med motsvarande summor. Minskningen skulle alltså kunna komma att uppgå till icke mindre än 69 officerare, en minskning, som i och för sig skulle vara af stor betydelse och som blefve det än mera derigenom, att den komme att träffa den yngsta och kraftigaste gruppen af reservofficerarne, åldersklassen emellan 50 och 55 år.

I fråga om förslaget att höja pensionsavgifterna för de officerare, som framdeles inträda i tjenst, kan jag fatta mig kortare. Af den utredning, f. d. öfversten Leijonhufvud åvägabragt, framgår, att armébefälet i fråga om pensionsbidragens belopp ingalunda är i någon gynnsam ställning.

I procent af den pension, som erhålles, uppgå armébefälets årsavgifter till $4\frac{0}{10}$, under det att, oberäknadt flottan, motsvarande avgift för de flesta öfriga tjänstebefattningar, som underkastats jemförelse i ofvannämnda af öfversten Leijonhufvud afgifna betänkande, vexlar emellan högst $2,9\frac{0}{10}$ och lägst $0\frac{0}{10}$. Endast personalen vid jernvägs- trafikerna och telegrafverkets stationer erlägga något högre avgifter ($4,2\frac{0}{10}$). Dervid måste emellertid ihågkommas, att det bidrag, som enligt gällande bestämmelser tillkommer arméns pensionskassa såsom ersättning för lönebesparingar, icke är medräknadt. Bidraget utbetalas visserligen från allmänna besparingarne å 4:de hufvudtiteln, men då dessa hufvudsakligen uppkomma af lönebesparingar och, enligt hvad en inom landtförsvarsdepartementet verkställd uträkning gifver vid handen, ensamt i följd af den s. k. liggetiden vid officersbefordringar erhålla ett årligt tillskott af i medeltal 40,000 kronor eller i det närmaste samma summa, som från nämnda besparingar utgår till pensionskassan, är det i sjelfva verket officerarne sjelfva såsom corps betraktade, hvilka erlägga ifrågavarande bidrag. Detta ytterligare bidrag utgör icke mindre än $4\frac{1}{10}$ af det, som åvägabringas genom de årliga pensionsavgifterna och hvilket, enligt hvad jag förut nämnt, i rundt tal uppgår till 100,000 kronor. För att få ett rätt uttryck för beloppet af arméns officerares årliga bidrag till sin pensionering måste alltså den genom pensionsreglementet stadgade årsavgift af $4\frac{0}{10}$ ökas med $4\frac{1}{10}$ -delar. Siffran blir då $5,6\frac{0}{10}$ ($4\frac{0}{10} + 4\frac{1}{10}$). Ur synpunkten att åstadkomma likhet i pensionsavgifter de olika tjänstemännen emellan finnes alltså intet skäl, som talar för en höjning af de armébefälets nu åliggande avgifter.

Ej heller den summa 24,572 kronor 85 öre, hvilken, på sätt Direktionen för arméns pensionskassa upplyser, skulle kunna vinnas genom att höja officerarnes vid armén pensionsbidrag från 4 % till 5 %, den högsta procentsats, som rimligen kan ifrågasättas, synes mig så betydlig, att det för dess skull kan vara skäl vidtaga en åtgärd, som, utom det att den upphäfde den likställighet i pensionsförmåner, som hittills egt rum emellan arméns och flottans officerare, skulle leda till ytterligare betungande af en grupp tjenstemän, som redan nu i detta afseende drager större bördor än de flesta öfriga.

Af hvad jag sålunda anfört torde Eders Kongl. Maj:t finna, att jag icke kan dela Riksdagens uppfattning beträffande lämpligheten af de af Riksdagen föreslagna åtgärder till förekommande af kreditivets höjning. Jag hemställer därför, att Eders Kongl. Maj:t täcktes finna Riksdagens förevarande framställning icke kunna till någon vidare åtgärd föranleda.

Hvad beträffar beloppet af det kreditiv, som för år 1890 kan blifva erforderligt för ofvannämnda ändamål, anför Direktionen för arméns pensionskassa i sitt omförmälda utlåtande, att, ehuru pensionskassans egna inkomster i följd af numera erhållen lägre ränta å kassans utlånade kapital i ganska väsentlig mån minskats, Direktionen dock, på grund af den ökade afgang bland pensionstagarne, som under innevarande år egt rum och som häntyder på ett hädanefter snabbare närmande till den tidpunkt, då förhållandet emellan tillkomne och afgangne pensionstagare blifver normalt, anser sig kunna antaga, att för 1890 års anslagsbehof en förhöjning af endast 50,000 kronor i kreditivet är erforderlig; och som kreditivet för år 1889 är bestämdt till 1,325,000 kronor, hemställer Direktionen, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå nästkommande Riksdag att under förut vanliga vilkor bestämma kreditivet för år 1890 till 1,375,000 kronor.

Af hvad jag ofvan anfört torde framgå, att jag anser mig böra understödja denna Direktionens framställning.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå 1889 års Riksdag

att å extra stat för år 1890 anvisa ett kreditiv af 1,375,000 kronor att användas *dels* till upprätthållande af arméns pensionskassas egen pensionering med nu fastställda pensionsbelopp, mot skyldighet för pensionskassan att afstå det för året densamma tillkommande vederlag för de till statsverket indragna rusthållsavgifterna, och *dels* till fyllnadspensioner i enlighet med de af Riksdagen godkända grunder för sådana pensioners utgående;

äfvensom medgifva, att hvad af de till pensioneringen under år

1889 anslagna medel kan blifva oanvändt må för det kommande årets pensionering användas.

I denna hemställan af departementschefen instämde Statsrådets öfrige ledamöter.

Hans Maj:t Konungen behagade i nåder bifalla hvad Statsrådet sålunda hemställt; och skulle utdrag af detta protokoll meddelas Finansdepartementet till ledning vid uppgörande af förslag till reglering af utgifterna under riksstatens nionde hufvudtitel.

Ex protocollo:

Emil Hallgren.

Tabell

utvisande de med generalspersoner i löneförhållanden närmast likstälde embetsmäns löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af generalens.

Tjenstebefattning	Afönings- förmåner	Årsafgift	Pension	Årsafgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Generalintendent	88	78	103	78	78
Amiral	100	100	100	86	89
Justitieråd	98	20	133	86	107
President	98	20	127	86	107
Landshöfding	128	20	100	86	107
Generalpostdirektör	98	20	117	86	107
Generaltulldirektör	88	—	103	—	—
Chef för jernvägstrafikstyrelsen	98	160	160	246	257
Chef för telegrafstyrelsen	88	54	103	212	98

Tabell

utvisande de med öfverstar och regementschefer i löneförhållanden närmast likstälde embetsmäns löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af öfverstens.

Tjenstebefattning	Afönings- förmåner	Årsafgift	Pension	Årsafgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Kommendör vid flottan	100	100	100	86	83
Revisionssekreterare	89	27	111	114	133
Hofrättsråd					
Byråchef i Kongl. Maj:ts kansli m. fl.					
Öfverdirektör i jernvägstrafikstyrelsen	89	149	149	230	224
Landssekreterare i Göteborgs och Bohus län	96	27	111	114	133

Tabell

utvisande de med öfverstelöjtnanter och corpschefer i löneförhållanden närmast likstälde embetsmäns löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af corpschefens.

Tjänstebefattning	Afönings- förmåner	Årsafgift	Pension	Årsafgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Landssekreterare i Hallands m. fl. län	101	30	125	137	150
Byråchef i telegrafstyrelsen	109	63	121	264	113
Byråchef i generaltullstyrelsen	109	—	125	171	94

Tabell

utvisande de med öfverstelöjtnanter vid värfvade armén i löneförhållanden närmast likstälde embetsmäns löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af öfverstelöjtnantens.

Tjänstebefattning	Afönings- förmåner	Årsafgift	Pension	Årsafgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Kommendörkapten af 1:a graden	100	100	100	116	99
Assessor i hofrätt	106	38	119	171	176
Sekreterare i telegrafstyrelsen	101	62	117	259	110
Sekreterare i tullstyrelsen	101	—	125	171	88

Tabell

utvisande de med öfverstelöjtnanter vid indelta armén i löneförhållanden närmast likstälde embetsmäns löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af öfverstelöjtnantens.

Tjenstebefattning	Afönings- förmåner	Årsafgift	Pension	Årsafgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Major vid värfvade armén	102	88	88	88	88
Kommendörkapten af 2:dra graden	102	88	88	87	75
Kanslisekreterare	103	28	109	129	132
Trafikdirektör	99	144	144	237	203
Telegrafdirektör	103	122	117	236	103

Tabell

utvisande de med majorer vid indelta armén i löneförhållanden närmast likstälde embetsmäns löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af majorens vid indelta armén.

Tjenstebefattning	Afönings- förmåner	Årsafgift	Pension	Årsafgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Kronofogde	106	27	125	122	125
Postmästare i Gefle	97	21	107	100	100

Tabell

utvisande de med kaptener af 1:sta klass vid värfvade armén i löneförhållanden närmast likstälde embetsmäns löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af kapteuens af 1:sta klass vid värfvade armén.

Tjänstebefattning	Afölnings- förmåner	Årsafgift	Pension	Årsafgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Kapten af 1:a klass vid flottan	100	100	100	88	72
Kanslist i justitierevisionen	95	27	112	122	120
Landtränmästare i Hallands län	103	33	134	153	150
Trafikdirektörsassistent	100	167	167	275	224
Postmästare i Gefle	103	27	134	122	120
Telegrafkommissarie af 1:a klass	103	139	134	269	120
Kontrollör vid packhuset i Stockholm	103	—	112	153	75
Adjunkt vid elementarläroverk	96	—	134	143	175

Tabell

utvisande de med kaptener af 1:sta klass vid indelta armén i löneförhållanden närmast likstälde embetsmäns löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af kaptenens af 1:sta klass vid indelta armén.

Tjänstebefattning	Afölnings- förmåner	Årsafgift	Pension	Årsafgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Häradsskrifvare i Olands härad	100	27	112	122	120
Maskiningenör vid statens jernvägar	98	141	141	232	190

Tabell

utvisande de med kaptener af 2:dra klass vid värfvade armén i löneförhållanden närmast likstälde embetsmäns löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af kaptenens af 2:dra klass vid värfvade armén.

Tjenstebefattning	Afförings- förmåner	Årsafgift	Pension	Årsafgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Kapten af 2:dra klass vid flottan	100	100	100	109	84
Krigsfiskal	93	42	139	190	176
Länsnotarie i Göteborgs och Bohus län	104	31	139	143	132
Bokhållare i styrelsen för jernvägstrafiken	93	180	180	296	228
Telegrafkommissarie af 3:dje klass	104	162	156	314	147
Kammarskrifvare i tullen	104	—	104	143	66

Tabell

utvisande de med kaptener af 2:dra klass vid indelta armén i löneförhållanden närmast likstälde embetsmäns löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af kaptenens af 2:dra klass vid indelta armén.

Tjenstebefattning	Afförings- förmåner	Årsafgift	Pension	Årsafgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Löjtnant af 1:sta klass vid värfvade armén	89	69	69	67	68
Löjtnant af 1:sta klass vid flottan	89	69	69	72	56
Länsnotarie i Hallands län	115	31	118	143	132
Postexpeditör af 2:dra lönegraden	101	21	115	95	88
Telegrafassistent	101	119	115	230	124
Öfveruppsyningsman vid tullen i Uddevalla	110	—	104	143	66

Tabell

utvisande de med löjtnanter af 2:dra klass vid värfvade armén i löneförhållanden närmast likstälde embetsmäns löneförmåner, årsavgifter, pensioner och enkepensioner i procent af löjtnantens af 2:dra klass vid värfvade armén.

Tjenstebefattning	Afförings- förmåner	Årsavgift	Pension	Årsavgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Bevakningsbefälhavare vid kronohäktet i Norrtelje	80	33	144	190	167
Jaktuppsyningsman	92	—	100	171	75
Bokhållare vid statens jernvägar	110	192	192	394	288

Tabell

utvisande de med löjtnanter af 1:sta klass vid indelta armén i löneförhållanden närmast likstälde tjenstemäns löneförmåner, årsavgifter, pensioner och enkepensioner i procent af löjtnantens af 1:sta klass vid indelta armén.

Tjenstebefattning	Afförings- förmåner	Årsavgift	Pension	Årsavgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Underlöjtnant vid värfvade armén	92	60	60	52	52
Fanjunkare vid värfvade armén	103	87	87	73	78
Flaggunderofficer m. fl. vid flottan	116	100	100	86	65
Underofficer af 2:dra graden vid flottan	103	86	86	69	52
Landskontorist	104	23	100	107	98
Jaktuppsyningsman vid tullen	104	—	90	129	59
Lärare vid pedagogi	122	—	150	142	163
Folkskolelärare i Stockholm (en del)	97	—	75	159	130

Tabell

utvisande de med löjtnanter af 2:dra klass vid indelta armén i löneförhållanden närmast likstälde tjänstemäns och betjentes löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af löjtnantens af 2:dra klass vid indelta armén.

Tjänstebefattning	Afförings- förmåner	Årsafgift	Pension	Årsafgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Fanjunkare vid indelta armén	111	97	97	97	100
Fanjunkare vid straff-fängelse	96	17	78	95	83
Vaktbetjent vid postkontor	115	17	67	95	83
Stationsskrifvare vid statens jernvägar	105	128	128	262	192

Tabell

utvisande de med underlöjtnanter vid indelta armén i löneförhållanden närmast likstälde tjänstemäns och betjentes löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af underlöjtnantens vid indelta armén.

Tjänstebefattning	Afförings- förmåner	Årsafgift	Pension	Årsafgift	Enke- pension
	%	%	%	%	%
Sergeant af 1:sta klass vid värfvade armén	109	85	85	85	92
Underofficer vid straff-fängelse	107	25	100	143	125
Vaktmästare i Kongl. Maj:ts kansli	107	25	100	143	125
Banmästare vid statens jernvägar	107	125	125	256	188
Vaktmästare i telegrafstyrelsen	107	68	96	283	117

Tabell

utvisande de med sergeants af 1:sta klass vid indelta armén i löneförhållanden närmast likstälde tjenstemäns och betjentes löneförmåner, årsafgifter, pensioner och enkepensioner i procent af sergeantsens af 1:sta klass vid indelta armén.

Tjenstebefattning	Afförings- förmåner.	Årsafgift.	Pension.	Årsafgift.	Enke- pension.
	%	%	%	%	%
Jaktbåtsman vid tullverket	108	—	98	168	68
Folkskolelärare i en del skoldistrikt ..	108	—	118	299	218

Finansplanen.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 12 Janu-
ari 1889.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve EHRENSVÄRD,
Statsråden: Herr LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
ÖRBOM,
Friherre ÅKERHJELM.

Härefter yttrade departementschefen, Statsrådet Friherre von Essen:
De anslag, Eders Kongl. Maj:t på de särskilda departementschefernas
föredragning beslutat äska af Riksdagen för år 1890, utgöra sålunda:

Bih. till Riksd. Prot. 1889. 1 Saml. 1 Afd.

*Sammanfatt-
ning af ut-
gifterna un-
der hufvud-
titlarne.*

Finansplanen: statsrådsprotokollet.

I	hufvudtiteln:	ordinarie:.....	kronor	1,338,000: —
II	„	ordinarie: kronor	3,811,436: —	
		extra: „	75,564: —	„ 3,887,000: —
III	„	ordinarie: kronor	613,800: —	
		extra: „	4,500: —	„ 618,300: —
IV	„	ordinarie: „	20,160,000: —	
		extra: „	1,235,500: —	„ 21,395,500: —
V	„	ordinarie: „	6,159,300: —	
		extra: „	1,500,000: —	„ 7,659,300: —
VI	„	ordinarie: „	4,763,267: —	
		extra: „	1,776,733: —	„ 6,540,000: —
VII	„	ordinarie: „	15,638,700: —	
		extra: „	406,300: —	„ 16,045,000: —
VIII	„	ordinarie: „	11,615,678: —	
		extra: „	1,581,322: —	„ 13,197,000: —
IX	„	ordinarie: „	2,917,000: —	
		extra: „	1,375,000: —	„ 4,292,000: —
				kronor 74,972,100: —

Anslag utom
hufvud-
titlarna.

På föredragning af chefen för civildepartementet har Eders Kongl. Maj:t förut denna dag beslutat föreslå Riksdagen att för år 1890 anvisa till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade jernvägar 1,000,000 kronor samt till fortsättning af arbetena å stambanan norr om Sollefteå 4,000,000 kronor; och har Eders Kongl. Maj:t tillika förklarar sig vilja, på föredragning af chefen för finansdepartementet, besluta om sättet för anskaffande af härför erforderliga medel. Då statsregleringen lemnar tillgång att utan upplåning betäcka en del af de omförmälda beloppen, sammanlagdt utgörande 5,000,000 kronor, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att till utgående under år 1890 utom hufvudtitlarna anvisa:

till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade jernvägar lika belopp med det för innevarande år på enahanda sätt anvisade eller kronor..... 500,000: —
och

„ fortsättning af arbetena å stambanan norr om Sollefteå 1,500,000: — „ 2,000,000: —

Transport kronor 76.972,100: —

Transport kronor 76,972,100: —

Fullmäktige i Riksgäldskontoret hafva i skrifvelse den 13 sistlidne December, som torde få biläggas dagens protokoll, lemnat uppgift å de Riksgäldskontorets utgifter för år 1890, hvilka böra i riksstaten uppföras. Enligt denna fullmäktiges beräkning utgöra dessa siffror:

Riksgäldskontorets ställning.

riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar m. m., *förslagsvis* kronor 614,200: —

annuiteter å de fonderade statslånen samträntor å öfrig stats-skuld kronor 12,200,620: —

efter afdrag af de till Riksgäldskontoret ingående ränte- och kapitalafbetalningar kronor 2,474,520: —

förslagsvis „ 9,726,100: — „ 10,340,300: —

Till betäckande af den i 1887 års räkenskaper bokförda brist bör vidare upptagas det i sådant afseende af mig förut beräknade beloppet

„ 4,754,000: —

Betäckande af brist i 1887 års statsreglering.

Enligt hvad Riksdagen i underdånig skrifvelse den 11 Maj 1888 anmält, har Riksdagen, som beslutit att för inrymmande af Riksdagen, Riksgäldskontoret och Justitieombudsmansexpeditionen samt af Riksbanken skulle uppföras tvenne skilda byggnader å vestra delen af Helgeandsholmen, i sammanhang härmed fattat beslut om bildande af en byggnadsfond för riksdags- och riksbankshus, hvaruti skulle ingå dels den för uppförande af nytt riksdagshus bildade fonden, då uppgående med räntor till 2,900,000 kronor, dels de till nytt hus för riksbanken afsatta 1,500,000 kronor, dels af sådana medel i riksbanken, som blifvit afsatta för inlösen af gamla sedlar, en summa af 255,000 kronor, dels ock under 7 års tid årligen ett anslag af 250,000 kronor eller tillsammans 1,750,000 kronor, hvari-

Afsättning till byggnadsfonden för riksdags- och riksbankshus.

kronor 92,066,400: —

	Transport kronor	92,066,400: —
genom denna byggnadsfond skulle uppbringas till en totalsumma af af 6,405,000 kronor. I öfverensstämmelse härmed anvisade Riksdagen af nyssnämnda 1,750,000 kronor på extra stat för år 1889 ett belopp af 250,000 kronor; och bör för ifrågavarande ändamål för år 1890 afsättas enahanda belopp eller		
	„	250,000: —
Summan af statsverkets utgifter för år 1890 uppgår således till	kronor	92,316,400: —
Statsverkets tillgångar för den förevarande statsregleringen äro beräknade till	kronor	92,767,000: —
Efter afdrag af nyssnämnda utgiftssumma	„	92,316,400: —
återstår ett belopp af	kronor	450,600: —

*Inlösen af
skattefrälse-
räntor m. m.*

Till inlösen af skattefrälseräntor, kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt, samt arbets- och hofveriskyldighet till skattesåld kronoegendom äro anvisade, i 1887 års riksstat 800,000 kronor, i 1888 års riksstat 1,000,000 kronor och i riksstaten för innevarande år 1,000,000 kronor, således för ändamålet sammanlagdt 2,800,000 kronor. Enligt uppgift från Kammarkollegium har efter utgången af nästlidet år, då jemlikt nådiga kungörelsen den 13 Juli 1887 tiden utgick för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor, granskning egt rum af inkomna anbud om inlösen af räntor m. m., hvilkas slutsumma dervid exakt uträknats till 2,970,552 kronor, och utgör ungefärliga lösesumman för räntor, om hvilkas inlösen anbud blifvit gjorda, men ej ännu pröfvats, 64,217 kronor 50 öre. Då bland de anmälda räntorna, hvilkas sammanlagda kapitalbelopp sålunda beräknats till 3,034,769 kronor 50 öre, flera torde vara af beskaffenhet att icke böra till statsverket inlösas, är antagligt, att det belopp, som, utöfver förut anvisade 2,800,000 kronor, skulle för ändamålet erfordras, icke torde komma att synnerligen mycket öfverstiga 100,000 kronor; och hemställer jag i enlighet härmed, att af öfverskotten å 1890 års statsreglering må till inlösen af skattefrälseräntor m. m. afsättas 100,000 kronor.

*Statsverkets
kassaförlags-
fond.*

Statsverkets kassaförlagsfond utgjorde enligt 1887 års rikshufvudbok vid samma års slut	kronor	11,376,207: 27.
Till fonden har vidare afsatts:		
enligt riksstaten för år 1888	kronor	473,300: —
„ „ „ „ 1889	„	614,000: —
	„	1,087,300: —
havadan fonden vid innevarande års utgång kommer att utgöra	kronor	12,463,507: 27.

Vid flera föregående tillfällen har af vederbörande departementschef den åsigt blifvit inför Eders Kongl. Maj:t uttalad, att afsättningarna till kassaförlagsfonden borde, i den mån statsverkets tillgångar dertill beredde tillfälle, fortgå, intill dess denna fond nådde ett belopp af åtminstone 15,000,000 kronor. I enlighet härmed hemställer jag, att den del af det ofvan angifna öfverskottet 450,600 kronor för år 1890, som återstår efter afdrag af den af mig förordade afsättningen, 100,000 kronor, till inlösen af skattefrälseräntor m. m., eller 350,600 kronor, må afsättas till statsverkets kassaförlagsfond, hvilken, i händelse af bifall härtill, skulle komma att vid 1890 års slut uppgå till 12,814,107 kronor 27 öre.

I sammanhang med framläggande för Riksdagen af förslag till riksstat torde Riksdagens medgifvande böra äskas dertill, att vid statsregleringen för år 1890 de i Rikets Ständers skrifvelse den 12 Maj 1841 angifna grunder i afseende å dispositionen af besparingarne å hufvudtitlarne fortfarande må blifva gällande.

Disposition af besparingarne å hufvudtitlarne.

Utom de af föregående Riksdagar å Riksgäldskontoret anvisade utgifter, att utgå under år 1890, hvilka finnas upptagna i fullmäktiges vidfogade förslagsberäkning för nämnda år och äro afsedda att bestridas af upplånta medel, nemligen för bidrag till odlingslånefonden och för enskilda jernvägsanläggningars understödjande genom lån, lära genom upplåning äfven böra betäckas de anslag, Eders Kongl. Maj:t denna dag, på föredragning af chefen för civildepartementet, beslutit att af Riksdagen äska dels till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade jernvägar och dels till fortsättning af arbetena å stambanan norr om Sollefteå, i den mån för dessa anslag icke kunnat beredas tillgång å riksstaten. Då, enligt hvad jag förut tillstyrkt, af det förstnämnda anslaget, 1,000,000 kronor, ett belopp af 500,000 kronor och af det senare anslaget, 4,000,000 kronor, ett belopp af 1,500,000 kronor bör anvisas att utgå å riksstaten utom hufvudtitlarne, hemställer jag följaktligen, att Eders Kongl. Maj:t må föreslå Riksdagen att till utgående från Riksgäldskontoret anvisa återstoden af nyssberörda två anslagsbelopp, nemligen till anskaffande af ny rörlig materiel vid statens redan trafikerade jernvägar 500,000 kronor och till fortsättning af arbetena å stambanan norr om Sollefteå 2,500,000 kronor, och sålunda sammanlagt 3,000,000 kronor.

Utgifter utom riksstaten.

Uppå Statsrådets tillstyrkande behagade Hans Maj:t Konungen bifalla hvad departementschefen sålunda hemställt och åt honom uppdraga att, sedan han erhållit proto-

Finansplanen: statsrådsprotokollet.

kollsutdrag om hvad som efter de öfriga departementens föredragning blifvit beslutadt med afseende å statsregleringen, uppsätta och till justering inför Kongl. Maj:t anmäla förslag till nådig proposition angående statsverkets tillstånd och behof i enlighet med Kongl. Maj:ts nu i ämnet fattade beslut.

Ex protocollo:
G. Wilh. Smerling.

Bil. Litt. B.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Finansdepartementet.

Med anledning af Eder skrifvelse den 17 nästlidne November hafva Fullmäktige i Riksgäldskontoret låtit upprätta och få härmed till Eder öfverlemna förslagsvis uppgjorda beräkningar öfver Riksgäldskontorets sannolika ställning vid slutet af hvarterda året 1888 och 1889 samt redan nu påräkneliga inkomster och utgifter år 1890.

I dessa beräkningar äro såsom vanligt ej upptagna inkomster, utgifter och behållningar för de särskildt förvaltade fonderna, nemligen jernvägshypoteksfonden, de fonderade lånens liquidations- och amortisationsfonder samt fonden för nytt riksdagshus; och enär de utgifter, som af upplåningen för jernvägshypoteksfonden föranledts, böra med de till fonden ingående ränte- och kapitalbetalningar bestridas, finnes i beräkningarne ej bland utgifterna uppförd den andel af annuiteterna för 1875 och 1878 års statslån, som belöper å de återstående obligationer af nämnda lån, genom hvilkas försäljning medel till utlåningen från jernvägshypoteksfonden anskaffats och hvilkas valuta ännu för fondens räkning användes.

Beträffande de i förslagsberäkningarne för åren 1889 och 1890 bland utgifterna uppförda anslag till ränta och amortissement å 1888 års från obligationsinnehafvarnes sida ouppsägbara 3 % lån få Fullmäktige anföra, att, som Fullmäktige äro sinnade att till nästa Riksdag ingå med framställning i fråga om afsättning af medel till amortering å nämnda lån genom obligationsuppköp tid efter annan, hafva Fullmäktige ansett sig böra, under förutsättning af Riksdagens bifall till hvad Fullmäktige ämna föreslå, redan i de härmed öfverlemnade förslagsberäkningarne upptaga ej blott ränta, utan äfven amortering å berörda lån, enligt följande beräkningssätt.

Då, såsom Fullmäktige i skrifvelse af den 15 sistlidne Maj för Kongl. Maj:t anmält, låneaftalet angående 1888 års lån afser konvertering af belopp tillhörande 1872 och 1878 års lån och således hela

2 Finansplanen: Fullmäktiges i Riksgäldskontoret yttrande ang. Riksgäldskontorets ställning.

den, efter afdrag af kapitalrabatten, inflytande valutan kommer att användas till betalning af skuld, löpande med fyra procent årlig ränta och utgörande samma belopp som det, hvartill nämnda valuta uppgår, hafva Fullmäktige ansett för 1888 års lån böra anvisas en *annuitet* till beloppet lika med *räntan* å den till konvertering afsedda skulden, hvilket belopp sammanfaller med fyra procent å valutan för 1888 års lån efter afdrag af kapitalrabatten, och denna annuitet böra sålunda användas, att, sedan ränta å 1888 års lån deraf i främsta rummet beräknats och utgått, återstoden begagnas till amortering å lånet.

Då ränteliquiderna å 1888 års lån ega rum halfårsvis den 1 Februari och den 1 Augusti och som, enligt låneaftalet, endast 20,000,000 Rm af lånet löpa med ränta från obligationernas utgifningsdag den 1 Augusti innevarande år, men Riksgäldskontoret ej har att vidkännas ränta å återstående 10,000,000 Rm förr än för tiden från den 1 Februari 1889, i följd hvaraf ränteliquid eger rum, den 1 Februari 1889 å 20,000,000 Rm och den 1 Augusti samma år å 30,000,000 Rm, uppkomma häraf, med tillämpning af ofvan angifna beräkning, för nu ifrågavarande åren 1889 och 1890 följande siffror:

för år 1889:

<i>den 1 Februari:</i> fyra procent beräknade för ett halft år å 16,600,000 Rm, utgörande, efter den kontraherade kursen af åttatiotre procent, valutan för 20,000,000 Rm	Rm 332,000: —
<i>den 1 Augusti:</i> fyra procent för ett halft år å 24,900,000 Rm, utgörande valutan för 30,000,000 Rm	„ 498,000: —
	<u>Summa Rm 830,000: —</u>

motsvarande i kronor efter pari kurs kronor 737,777: 78.

Häraf åtgår till ränta å 1888 års lån:

<i>den 1 Februari:</i> ett halft års 3 % ränta å 20,000,000 Rm	Rm 300,000: —
och <i>den 1 Augusti:</i> ett halft års 3 % ränta å 30,000,000 Rm	„ 450,000: —
	<u>Rm 750,000: —</u>

motsvarande i kronor efter pari kurs „ 666,666: 67.

Till amortering afsättes och användes återstoden kronor 71,111: 11.

för år 1890:

fyra procent för helt år å 24,900,000 Rm, utgörande valutan för
hela lånebeloppet 30,000,000 Rm... Rm 996,000: —
motsvarande i kronor efter pari kurs kronor 885,333: 33
tre procent ränta för helt år å 30,000,000
Rm Rm 900,000: —
motsvarande i kronor efter pari kurs „ 800,000: —

Till amortering afsättes och användes återstoden kronor 85,333: 33;
varande båda de ofvan angifna amorteringsbeloppen intjenade genom
besparing å hvad endast till ränta å det motsvarande, till konvertering
afsedda skuldbeloppet åtgått.

Hvad beträffar 1887 års ouppsägbara, inom landet upptagna
3,6 % lån, hafva Fullmäktige ansett tiden ännu ej vara inne för någon
amortering å det hittills försålda beloppet 10,000,000 kronor af samma
lån, till följd hvaraf endast ränta å detta belopp blifvit i förslagsberäk-
ningarne uppförd.

Stockholm den 13 December 1888.

G. S. ÅKERHJELM.

ALB. ANDERSON.

PER SAMZELIUS.

J. NORDENFALK.

ER. GUST. BOSTRÖM.

EDW. SEDERHOLM.

CLAËS WERSÄLL.

Herman Wikblad.

Förslagsberäkning öfver Riksgäldskontorets Inkomster och

Riksgäldskontorets kassabehållning den 13 December 1888	1,287,160: 31	
Kapitalfordran för tills vidare förräntade medel: emot reverser och depositionsbevis 1,800,000: — ,, uppköpta räntebärande obligationer	250,000: —	2,050,000: —
Vid liqvid af sålda Riksgäldskontorets ouppsägbara 3,6 % obligationer emottagna obligationer af 1872 års statslån med ränta	320,280: —	3,657,440 31
Inkomster:		
Kapital- och ränteinbetalningar å till vissa bestämda föremål anvisade låneunderstöd	1,510,000: —	
Återbetalning af Kongl. Statskontoret för lemnad kassaförstärkning	2,000,000: —	
Ränta å utgifna belopp för odlingslånefonden	53,126: 18	
Ersättning af statverkets medel för utbetaldt ytterligare lån för tornbyggnaden å Linköpingsdomkyrka	30,000: —	2,083,126: 18
		3,593,126 18
	Transport	7,250,566 49

Utgifter från och med den 13 December 1888 till årets slut.

Utgifter:		
Riksdags-, kyrkomötes- och revisionskostnader	45,000: —	
Kostnader för Riksdagens hus och bibliotek	2,000: —	
Förvaltningskostnader vid Riksgäldskontoret	5,500: —	
Ränta å gamla 5-procentlånet, å konung Carl XIII:s hemgiftskapital samt å Göta kanals reparations- fond	9,153: 83	61,653 83
Vid 1879 års riksdag till utgående från Riksgälds- kontoret anvisadt anslag å högst 4,000,000 kro- nor för inköp af Hallsberg—Motala—Mjölby jern- väg, återstoden	730: 31	
Vid 1885 års riksdag till utgående under år 1887 anvisade medel, 2,350,300 kronor, för jernvägens mellan Hudiksvall och Näsvisen inköp och om- byggnad m. m., återstoden	17,624: 07	18,354 38
<i>Låneunderstöd för enskilda jernvägar:</i>		
ur 1881 års fond för år 1886 anvisade 1,000,000 kronor, återstoden	3,802: 06	
ur 1886 års fond för år 1888 an- visade dito dito	257,724: —	261,526: 06
vid 1884 års riksdag till Mellersta Hallands jern- vägsaktiebolag för år 1886 anvisade	516,668: —	
vid 1886 års riksdag till Göte- borg—Hallands dito för år 1888 anvisade	1,034,000: —	1,550,668: —
		1,812,194 06
	Transport	1,892,202 27

6 **Finansplanen:** Fullmäktiges i Riksgäldskontoret yttrande ang. Riksgäldskontorets ställning.

	Transport	7,250,566	49
	<u>Summa kronor</u>	<u>7,250,566</u>	<u>49</u>

			Transport	1,892,202	27
<i>Vid 1883 års riksdag anvisade medel till understöd- jande af odling af sankta trakter:</i>					
1887 års anslag		821,695: 47			
1888 års dito	1,000,000: —				
efter afdrag af för sist- nämnda år beräknade, till Kongl. Statskonto- ret inflytande annuite- ter å odlingslån		171,500: --	828,500: —		
Beräknad behållning vid 1888 års slut				1,650,195	47
				3,708,168	75
			<u>Summa kronor</u>	<u>7,250,566</u>	<u>49</u>

Förslagsberäkning öfver Riksgäldskontorets

Beräknad behållning vid 1889 års början	3,708,168	75
Inkomster:		
Kapital- och ränteinbetalningar å till vissa bestämda föremål anvisade låneunderstöd	2,289,600: —	
Afbetalningar å lån till undsättningar inom Krono- bergs och Kalmar län i anledning af 1868 års missväxt	1,120: —	
Ränta å den utbetalda delen af 1885—1889 års anslag för odlingslånefonden	65,000: —	
Ränta å inestående medel hos utländska bankir- hus	73,700: —	
Valuta för sålda Riksgäldskontorets ouppsägbara 3 % obliga- tioner	2,429,420	—
	14,755,555	56
<i>Ersättning af statsverkets medel:</i>		
Motstående för år 1889 upptagna riksdags- och revisions- kostnader, aflöningar m. m. äfvensom annuiteter å de fon- derade lånen samt räntor å öfrig statsskuld 13,523,820: — efter afdrag af den för Riksgäldskontoret under samma tid beräknade inkomst af ränte- och kapitalinbetalningar	2,429,420: —	11,094,400 —
För lån till tomtreglering i Luleå		100,000 —
	Transport	32,087,544 31

Inkomster och Utgifter år 1889.

Utgifter:

Riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar:

riksdags- och revisionskostnader	500,000: —	
kostnader för Riksdagens hus	12,000: —	
dito för Riksdagens bibliotek	2,000: —	
löner, arfvoden och expenser vid Riksgäldskontoret	62,907: 50	
löner på indragnings- och pensions- stat vid dito.....	15,492: 50	
aflöning, resekostnad och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition	21,800: —	614,200: —

Annuiteter och räntor:

till Hans Maj:t Konungen	300,000: —	
anslag till ränta och amortissemang för 1860 års lån emot premieobliga- tioner	293,000: —	
„ 1872 „ „	842,758: —	
„ 1875 „ „	1,747,215: 95	
„ 1878 „ „	1,019,146: 46	
„ 1880 „ „	5,597,460: —	
„ 1886 „ „	1,797,211: 11	
„ 1888 „ „ emot ouppsägbara 3 % obligationer	737,777: 78	
	12,034,569: 30	

Transport 12,034,569: 30 300,000: — 614,200: —

10 **Finansplanen:** Fullmäktiges i Riksgäldskontoret yttrande ang. Riksgäldskontorets ställning.

	Transport	32,087,544	31
<i>Upplåning:</i>			
Vid 1888 års riksdag beräknad återstående upplåning:			
för samma och föregående år 11,552,496: 38			
,, år 1889 medgifven upp-			
låning:			
anslag för statens jernvägs-			
anläggningar.. 500,000: —			
låneunderstöd			
för enskilda dito 1,000,000: —			
till betäckande			
af motstående			
för år 1889 be-			
räknade utgift			
för odlingslå-			
nefonden 830,000: —			
		2,330,000: —	
		13,882,496: 38	
För konvertering af 1872 års statslån		18,014,900: —	
		31,897,396: 38	
efter afdrag af genom upplåning			
dels redan influtna eller från jernvägshypo-			
teksfonden återförda medel 11,541,538: 90			
dels af valutan för försålda			
3 % ouppsägbara obliga-			
tioner 14,755,555: 56			
		26,297,094: 46	
		5,600,301	92
Summa kronor		37,687,846	23

Transport	12,034,569: 30	300,000: —	614,200: —	
anslag till ränta å ouppsägbara 3,6% obligationer af år 1887	360,000: —	12,394,569: 30		
ränta å medgifven och beräknad, men ännu icke verkställd upp- låning		200,000: —		
ränta å gamla 5-procentlånet, å Konung Carl XIII:s hemgifts- kapital samt å Göta kanals reparationsfond		15,050: 70	12,909,620: —	13,523,820 —
Konvertering af återstoden utaf 1872 års statslån efter afdrag af det belopp amorteringsplanen för år 1889 angifver			18,487,900: —	
			473,000: —	18,014,900 —
Köpeskillingar för försålda mindre kronolägenheter				67,084 84
Vid 1888 års riksdag anvisade medel till understödjande af od- ling af sankta trakter:				
1889 års anslag			1,000,000: —	
efter afdrag af för sistnämnda år beräknade, till Kongl. Statskontoret inflytande annui- teter å odlingslån			170,000: —	830,000 —
Vid 1888 års riksdag till utgående från Riksgälds- kontoret under år 1889 anvisade medel:				
till fortsättning af arbetena å stambanan genom öfre Norrland			500,000: —	
„ lån för tomtreglering i Luleå			100,000: —	600,000 —
Lån ur 1886 års fond för enskilda jernvägar, 5,000,000 kronor, för år 1889 anvisade				1,000,000 —
Beräknad behållning vid 1889 års utgång				3,652,041 39
			Summa kronor	37,687,846 23

Förslagsberäkning öfver Riksgäldskontorets

Beräknad behållning vid 1890 års början		3,652,041	39
Inkomster:			
Kapital- och ränteinbetalningar å till vissa bestämda föremål anvisade låneunderstöd	2,305,600: —		
Afbetalningar å lån till undsättningar inom Krono- bergs och Kalmar län i anledning af 1868 års missväxt	1,120: —		
Ränta å 1885—1889 års hela anslag för odlings- lånefonden	167,800: —	2,474,520	—
<i>Ersättning af statsverkets medel:</i>			
Motstående för år 1890 upptagna riksdags- och revisionskost- nader, aflöningar m. m. äfvensom annuiteter å de fonderade lånen samt räntor å öfrig statsskuld	12,814,820: —		
efter afdrag af den för Riksgäldskontoret under samma tid beräknade inkomst af ränte- och kapitalinbetalningar	2,474,520: —	10,340,300	—
Upplåning till betäckande af motstående utgifter från odlings- lånefonden år 1890		854,140	—
		17,321,001	39
	Transport		

Inkomster och Utgifter år 1890.

Utgifter:		
<i>Riksdags- och revisionskostnader samt aflöningar:</i>		
riksdags- och revisionskostnader	500,000: —	
kostnader för Riksdagens hus	12,000: —	
dito för Riksdagens bibliotek.....	2,000: —	
löner, arvoden och expenser vid Riksgäldskontoret	62,907: 50	
löner på indragnings- och pensionsstat vid dito	15,492: 50	
aflöning, resekostnad och expenser för justitieombudsmannen och hans expedition	21,800: —	614,200: —
<i>Annuiteter och räntor:</i>		
till Hans Maj:t Konungen	300,000: —	
anslag till ränta och amortissemment		
för 1860 års lån emot premieobligationer	293,000: —	
„ 1875 års lån	1,747,203: 58	
„ 1878 „ „	1,018,921: 28	
„ 1880 „ „	5,553,900: —	
„ 1886 „ „	1,797,211: 11	
Transport	10,410,235: 97	300,000: — 614,200: —

Finansplanen: Fullmäktiges i Riksgäldskontoret yttrande ang. Riksgäldskontorets ställning. 15

Transport för 1888 års lån	10,410,235: 97	300,000: —	614,200: —	
emot uppsägbara 3 % obligationer	885,333: 33			
	<u>11,295,569: 30</u>			
anslag till ränta å uppsägbara 3,6 % obligationer af år 1887	360,000: —	11,655,569: 30		
ränta å medgifven och beräknad, men ännu icke verkställd upplåning		230,000: —		
ränta å gamla 5-procentlånet, å konung Carl XIII:s hemgiftskapital samt å Göta kanals reparationsfond		15,050: 70	12,200,620: —	12,814,820 —
Vid 1888 års riksdag anvisade medel för odlingslånefonden:				
1890 års anslag		1,000,000: —		
efter afdrag af för sistnämnda år beräknade, till Kongl. Statskontoret inflytande annuiteter å odlingslån		145,860: —		854,140 —
Lån ur 1886 års fond för enskilda jernvägar, 5,000,000 kronor, för år 1890 anvisade			1,000,000 —	
Beräknad behållning vid 1890 års slut			2,652,041	39
		<u>Summa kronor</u>	<u>17,321,001</u>	<u>39</u>

Statsverkspropositionens justering.

*Protokoll öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen
i Statsrådet å Stockholms slott den 14 Januari 1889.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre BILDT,
Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve
EHRENSVÄRD,
Statsråden: Herr LOVÉN,
Friherre VON OTTER,
VON KRUSENSTJERNA,
WENNERBERG,
Friherre PALMSTIERNA,
Friherre VON ESSEN,
ÖRBOM,
Friherre ÅKERHIELM.

Departementschefen, Statsrådet Friherre von Essen uppläste till justering ett, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förut fattade, af Statsrådet enhälligt tillstyrkta beslut, uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsverkets tillstånd och behof.

Hans Maj:t Konungen tacktes, enligt Statsrådets underdåniga tillstyrkande, i nåder gilla berörda förslag sådant det finnes detta protokoll bilagdt; och skulle i enlighet dermed omförmälda nådiga proposition till Riksdagen aflåtas.

In fidem
G. Wilh. Smerling.